

KIILI LEHT

KIILI VALLA AJALEHT / WWW.KIILIVALD.EE

NR 10 (2401)

“Kõik osad peavad klappima milli-meetri pealt.”

| Harri Virkkunen

NOVEMBER 2018

Vaela küla rajas metsa kaitseks terviseraja

☉ Ei juhtu just tihti, et üks külaselts tellib ise terviseraja, korraldab riigihanke ja teeb järelevalvet. Ja seda kõike eelkõige sellepärast, et kohalik metsatukk jääks maha raiumata. Aga just nii kulges lugu Vaela külas, kus külaelanikud, avastades, et nende kogu lähedal on puud ohus, panid pead kokku ja mõtlesid välja lahenduse, kuidas metsa kaitsta.

“Meil oli vaja leida metsa säilimiseks mingi väärtus, mis ei lubaks seda maha võtta. Kui meile tuli teade, et terviseraja detailplaneering on kehtestatud, oli see tegelikult juba pool unistuse täitumisest ja kui kerge toetusotsus laekus ja see lõpuks valmis sai, siis lisandus ka teine pool,” rääkis Kiili Lehele Heret Annus, üks projekti eestvedajatest.

Positiivse vastuse taotlusele sai külaselts PRIAlt, kes rahastab Leader meetmest terviseraja rajamise kuludest 90%. Ülejäänud 10% lisas Kiili vallavalit-

sus.

Külaselts ajas kogu asja ise, kinnitas Annus – lisaks taotlusele korraldati riigihanke ning tehti terviseraja ehitusele järelevalvet. “Meil oli külas oma meeskond, või nagu me ise seda nimetasime – mõttekoda –, ja abiks oli eri aegadel väga palju inimesi,” lausus ta.

Kui terviserada valmis, korraldas külaselts koos naabritega Mõisakülalt koristustalgud. Annus peab uut rada kahe küla ühendajaks. “Kindlasti liidab rada kahe küla inimesi rohkem kokku. See on lahe, kui rajal käies saavad inimesed nüüd omavahel tutvavaks,” ütles ta.

Terviseraja algus ja lõpp on Väljamäe tee ääres, kuhu on plaanis rajada ka parkimisala. Rada sai laugja reljeefiga, katteks on hakkepuu ning rada on valgustatud. Sportida saab kahe erineva pikkusega ringil, millest pikema ringi pikkus on 1450 m ja lühema ringi pikkus 1090 m.

| Marko Tooming

Ajajoon: terviseraja rajamise algus, talgud ja raja avamine.

Fotod: Vaela külaselts

2019

Aastalõpu pidu

28. detsembril kell 20.00

Õhtut juhib Tarmo Lamp

Esineb ansambel Boogie Company

Pilet 20€ (sisaldab tervitusjooki ja suupisteid)
Kohtade broneerimine aadressil
reigo.salu@kiilivald.ee

www.kiilirahvamaja.ee
facebook.com/kiilirahvamaja

1. detsembril kell 16.00

Kiili Rahvamajas

Talvine sünnipäevakontsert!

Käsikellade ansambel

Grazioso

Kontsert on tasuta

www.kiilirahvamaja.ee
facebook.com/kiilirahvamaja

Alushariduse arendusseminar Kiilis

31. oktoobril toimus Kiili lasteaias haridus- ja teadusministeeriumi korraldatud alushariduse arendusseminar.

Miks just Kiili lasteaias – meie endine gümnaasiumi direktor ja nüüd haridus- ja teadusministeeriumi (HTM) üldharidusosakonna juhatajana töötav Mihkel Rebane teab Kiili lasteaiavõimalusi ja soovitas meie lasteaeda seminari korralduskojana.

Seminaril osales üle saja alusharidusega seotud spetsialisti (lasteaedade direktorid, õppealajuhatajad, keelekümbelse õpetajad, eelkooliklassi õpetajad, lasteaedade hoolekogude esindajad, vallavalitsuste nõunikud, perearstid, eralasteaegade juhid jt spetsialistid).

Seminaril olijaid tervitasid “Kiili lasteaias lauluga” Lepatriinude rühma lapsed. Seminarilaudu kaunistasid lasteaias 18 rühma fantaasiaküllased sügis-kompositsioonid.

Tervitussõnad lausused lasteaias direktor Maibi Rikker, Kiili vallavanem Aimur Liiva, HTM üldharidusosakonna juhataja Mihkel Rebane ja HTM üldharidusosakonna peaekspert Tiina Peterson.

Alushariduse arendusseminaril käsitleti alushariduse seaduse kaasajastamise teemasid.

Mõned teemad, mida seminaril käsitleti: lasteaiad ja lapsehoid moodustavad ühtse lasteasutuse süsteemi ning mõlemat tüüpi lasteasutuste eesmärgid ja tegevused on selgelt reguleeritud, alushariduse omandamisel toetatakse lapse erivajadusi ning tagatakse tugiteenustele ligipääs jt.

Seminaril osalejad jagunesid 12 töörühma. Iga töörühm sai sülearvuti ja teema alushariduse seadusest, millele tehti digitaalselt seminaril internetikeskkonnas parandusi, ettepanekuid, pöörati tähelepanu kitsaskohtadele jms. Päeva lõpus tutvustasid töörühmad oma meeskonnatööd ja teised osalised said arutleda antud teemal ja esitada täpsustavaid küsimusi. Kui töörühmas olid inimesed erinevatelt erialadelt, oli tunda ühist hingamist ja sarnaseid vaateid alushariduse kaasajastamiseks.

Seminaril käigus tehtud meeskonnatööd analüüsib HTM alushariduse seaduse kaasajastamise ekspertrühm ning esitab seaduse eelnõuprojekti riigikogule kinnitamiseks. | [Liivi Net-tan](#), Kiili lasteaias õppealajuhataja

“Kohtuvaidlus ei mõju lapsele hästi”

Karmen Heinmaa on noor naine, kes on töötanud pool aastat Kiili vallas lastekaitse spetsialistina. Lõpetanud Tallinna Ülikooli 2005. a sotsiaaltöö erialal ning 2007 samal erialal magistrantuuri, läks ta tööle Põhja-Tallinna valitsuse sotsiaalhoolekande osakonda. 2007. aastast töötas sealsamas lastekaitse spetsialistina kaheksa aastat.

Karmen tunnistab, et Kiili vallas on võrreldes Põhja-Tallinnaga probleeme märkimisväärselt vähem ja need on erinevad.

“Kiili valla elanikud on majanduslikult heal järjel, hästi toimetulevad pered, Põhja-Tallinnas oli aga palju peresid majanduslike probleemidega, eluaseme probleemidega, millega liitusid sõltuvusprobleemid. Oli palju laste vanematest eraldamist, asenduskodudesse ja hooldusperedesse paigutamist, lapsendamisi, eestkoste seadmisi, mida siin ei ole,” räägib ta.

Kuid see ei tähenda, et Kiili vallas oleks elu probleemivaba. Seal, kus inimeste elatustase on kõrgem, tekivad omad probleemid.

Millised need on, käis Kiili Leht Karmeniga rääkimas novembri keskpaigas.

Kõigepealt lugejale selgituseks – millega tegeleb lastekaitse spetsialist?

Kiili vallas on igapäevaseks teemaks vanematevahelised lapse hooldusõiguse vaidlused. Tegemist on lahkuläinud vanematega, kellel on suuri erimeelsusi, kuidas ja kes peaks kasvatama ühiseid lapsi peale lahku minekut.

Teine suur valdkond on erivajadustega lapsed koolis. Teeme koostööd kooliga, et korraldada nende laste õpe lastevajadustest lähtuvalt. On käitumisprobleemidega, hüperaktiivseid, autismi käitumisjoontega, meeleoluhäiretega lapsi. Tuleb ette ka alaealisi õigusrikkujaid.

Kust tavaliselt tuleb signaal, et laps vajab abi?

Lastekaitse seaduse järgi peavad abivajajast ja hädaohus olevast lapsest teatama kõik, kes seda märkavad. Meile tulevad teated koolist, lasteaiast, perearstilt või politseilt. Ka tavakodanikelt, näiteks naabritelt.

Ja teie sõltuvalt probleemist otsustate, mida edasi teha?

Jah. Lastekaitse seaduse järgi peab lastekaitsetöötaja hindama lapse abivajadust ja otsustama kümne päeva jooksul, kas algatada juhtumimenetlus. Kui algatame, siis konkreetse juhtumi kohta koostatakse perele juhtumiplaan, milles planeeri-

Karmen Heinmaa tegeleb lastega, kes vajavad kaitset. Kõige kurnavamateks juhtumiteks peab ta kohtuvaidlusi laste hooldusõiguse üle, mis võivad kesta aastaid.

takse perele ja lapsele vajalikud toetavad teenused

Kuidas pakutav abi vastu võetakse?

Kiili elanikkond on pigem selline, kes on nõus abi vastu võtma, kui pakutakse nõustamisi või koolitusi. Teatud juhtumite puhul – koduvägivald, laste vastu suunatud vägivald – on see muidugi keerulisem.

Lastekaitse spetsialistil ei ole oma seisukohti väga võimalik kaitseda, kui asi jõuab meediasse.

Kui palju on sellist suhtumist, et mida teate teie minu lapse kasvamisest?

Eks seda tuleb aeg-ajalt ette. On juhtumeid, kui on väga raske koostööd teha.

Laste hooldusõiguste kohtuvaidlustest on viimasel ajal palju räägitud. Kui palju on selliseid juhtumeid Kiili vallas?

Praegu on mul kaks käimasolevat kohtuvaidlust ning lisaks

mitu kohtuvaidlust vanemate vahelist vaidlust, mille puhul on minu poole pöördunud.

Milline on lastekaitse spetsialisti osa kohtuvaidluses?

Hooldusõiguse vaidluste puhul kaasatakse alati omaavalitsust. Me peame tutvuma olukorraga, vestlema lapse ja vanematega, vajadusel külastama kodu ja siis andma kohtule omapoolse seisukoha.

Lapse enda arvamust saab välja selgitada vastavalt lapse eale. Seaduse järgi peab alates 10-aastasest lapsest tema arvamust küsima ja sellega võimalusel arvestama. Alates 14 eluaastast on lastel neid puudutavaid hagita perekonnaasjades iseseisev kaebõigus.

Kui tihti tuleb ette juhtumeid, kui tüli keskmesse satub hoopis lastekaitsetöötaja ning mõlemad lapsevanemad hakkavad teda süüdistama?

Seda tuleb üsna sageli ette. Kui vaieldakse selle üle, kumma vanema juures peaks laps edaspidi elama, siis ilmselgelt on

lastekaitsetöötajal raske võtta seisukohta, mis toetaks mõlema vanema taotlusi. See tekitab päris tugevat negatiivsust meie suhtes. Aga lastekaitsetöötaja peab esikohale seadma lapse huvid.

Kuidas te sellega toime tulete?

Eks sellega ongi aeg-ajalt keeruline, eriti kui meedia sekub vaidlustesse nagu hiljuti Tallinnas juhtus. Lastekaitse spetsialistil ei ole oma seisukohti väga võimalik kaitsta, kui asi jõuab meediasse – kuna tegu on eraelu puudutavate andmetega, siis ei saa me meedia ees sellest rääkida. Meedia käsitlus kipub olema ühekülgne, ühe osapoole seisukohti kajastav. Sellised lood aga kujundavad ühiskonna hinnangut lastekaitsetöötaja ameti suhtes ja ma tunnen, et praegu pole see amet ühiskonnas väärtustatud. Inimestele jääb meelde negatiivne meie ametist.

Kui keeruline on kohtuvaidlustes jääda erapooletuks?

Me kõik oleme eelkõige ini-

mesed – oma isiklike väärtushinnangute, kogemuste ja tunnetega ja see mõjutab kaudselt ka tööd. Ometi püüan alati säilitada professionaalset ja erapooletut positsiooni ja vaadata lapse huve, isegi kui see toob kaasa ühe vanema terava kriitika.

Aga lõpliku otsuse teeb ikkagi kohus, meie oleme arvamuse andjad.

Kuidas need kohtuvaidlused mõjuvad lastele?

Need ei mõju hästi ühelegi lapsele. Ma ütlen alati lapsevanematele, kui minu poole pööratakse, et proovime jõuda kokkuleppeni ilma kohtuta. Kohtuskäimine on kõigile kurnav, ka rahaliselt. Need on kolossaalsed summad, mis kohtuskäimisele raisatakse, selle asemel et investeerida see raha oma lapse tulevikku. Ja need vaidlused võivad kesta aastaid.

Need on kolossaalsed summad, mis kohtuskäimisele raisatakse, selle asemel et investeerida see raha oma lapse tulevikku.

Milliseid probleeme on vallas peale hooldusõiguse vaidluste?

Esineb perevägivaldajuhtumeid, alaealiste õigusrikkumisi. Meil on käimas programm “Puhas tulevik”, mis on mõeldud alaealistele, kes on jäänud vahele narkootiliste ainete tarvitamisega. Enamasti on aineks kanep. Programm kestab kuus kuud. Kui lapsed on nõus osalema ja läbivad programmi ilma tarvitamisega uuesti vahele jäämata, siis ei jää neile karistusregistrisse märget väärtetoosoritamise kohta. Teeme politseiga koostööd, vahelejäädud lastele tehakse iga kuu narkoteste, nõustame neid.

Kas tuleb ette ka selliseid juhtumeid, et vanemad ei saa oma lapsega hakkama?

Ikka on. Eks sellel on omad põhjused, kui näiteks laps ei taha kodus olla ja jookseb ära. Enamjaolt on see nii keeruliste perekondlike suhete tõttu.

Ka kool võtab meiega ühendust, kui laps pole pikemat aega koolis käinud. Kiilis ei ole koolikohustuse mittetäitmine õnneks väga suur probleem.

Mina lastekaitsetöötajana tahaksin tulevikus suuremat rõhku panna ennetustööle, et me ei peaks tegelema tulekahju kustutamisega. Oluline on vanemaid toetada ja suurendada nende vanemlikku teadlikkust ja võimekust läbi vanemakoolituste ja nõustamisteenuste. | [Küsis Marko Tooming](#)

Kandidaatide esitamine tiitlile Aastate Tegu

☉ 1. detsembriks ootab vallavalitsus ettepanekuid, kes võiks olla tiitli Aastate Tegu väärilised.

Taotluse tiitli Aastate Tegu andmiseks võib esitada:

- Kiili valla elanike registris olev isik
- vallavolikogu liige
- vallavolikogu fraktsioon
- vallavalitsus
- vallavalitsuse hallatav asutus

Taotluses näidatakse ära isiku olulised eluloolised andmed ja põhjendus, miks isik võiks saada tiitli Aastate Tegu. Taotlus saata aadressile info@kiilivald.ee.

Tiitel Aastate Tegu antakse füüsilisele isikule erilise auavaldusena Kiili vallale osutatud silmapaistvate teenete eest.

Tiitli Aastate Tegu andmise aluseks on isiku pikaajaline töö või looming, mis on andnud püsiva ja olulise panuse kultuuri, majanduse või muu valdkonna arendamisele Kiili vallas.

Koos tiitliga Aastate Tegu antakse isikule tunnistus ja Kiili valla sümboolikaga mälestuse-se.

Tiitel Aastate Tegu antakse üle Eesti Vabariigi aastapäeva aktusel. | **Kiili vallavalitsus**

Foto: Marko Tooming

Kiire võrgu rajamine Tallinnas.

Kiire internetiga liitumiseks saab esitada sooviavaldusi

☉ Elektrilevi plaanib üle Eesti alates 2019. aastast hakata rajama kiire interneti võrku ja järgmise viie aasta jooksul tuua see täiendavalt ligi 200 000 kodusse. Selleks, et oma plaane täpsemini koostada ja tuua teenus nende inimesteni, kes seda kõige rohkem vajavad, kogub Elektrilevi sooviavaldusi, mis aitaksid võrgu rajamise plaane teha.

Peamiselt kogutakse sooviavaldusi interneti teel aadressil www.elektrilevi.ee/kiireinternet. Isikutel, kellel puudub ligipääs interneti, on võimalus esitada avaldusi ka paberivormi teel Elektrilevi esindustes või kohalikus omavalitsuses.

Sooviavaldusi saab esitada kuni 31. detsembrini 2018.

Täiendavate küsimuste korral palutakse pöörduda Elektrilevi poole. | **Oliver Ruus**, Elektrilevi

Kehra lahingu monument valmib Paekna külas

☉ Aastaid on peetud plaane taastada Kehra lähedal asunud üks vabadussõja suuremaid mälestusmärke. Täna on selge, et 30 graniitbloki koosnev sammas avatakse uue aasta kolmekuningapäeval. Erinevaid graniitblokke on lõigatud ja töödeldud Paekna külas.

Kiili vallas Paekna külas tegutsevas OÜ Renott Kivi angaaris ja kivihoovis on tegevus käinud alates septembrist. Ettevõtte juht Harri Virkkunen viibab graniidirahnudele ning juba valmis kuubikutele. Neist peabki valmima jaanuari alguseks Eesti üks võimsamaid vabadussõja monumente ehk Kehra lahingu sammas. Täpsemalt asub see linnast neli kilomeetrit idas, Lahinguvälja raudteepeatuse juures. Samba kõrgus on 6,5 meetrit ning see avatakse 6. jaanuaril 2019.

“Kokku toodi Soomest 49 tonni graniiti. Varu peab olema, sest näiteks ühel kivil oli sees must laik. Samba kogukaal on 26 tonni,” seletab Virkkunen.

Mälestusmärgi avamiseni on jäänud veidi üle 40 päeva. Kas kõik saab ikka valmis? Ettevõtte juht ütleb, et tubli 70 protsenti kivist on kas lõigatud, töödeldud või põletatud. Vundament on Lahinguväljal ka juba valmis.

“Suured kuubikud on korras, väiksematega on veel tegu. Landumine algab detsembri lõpu poole ning jõuluks on sammas valmis. Kõik osad peavad klappima millimeetri pealt, et mitte ajada sammast viltu,” räägib Virkkunen. Kokku on monumendil 30 erineva suurusega kiviosa.

Kive tuleb põletada

Kõikide kivide ning samba üldise väljanägemise saavutamisel on meistritel abiks kujur Ernst Jõesaare 1938. aasta joonised. Samuti kaks haruldast fotot. Ometi ei tule kõik nii, nagu plaaniti 1930ndatel. “Näiteks see bareljeefiga plokk oli alguses sama suur kui teised. Aga valmistati lõpuks kõrgem ning sõduri nägu on ülevalpool. Taastame ikka sellisena, nagu sammas suvel 1940 välja nägi,” seletab Virkkunen.

Miks on kivi plokk nii palju ja milleks neid põletada? Virkkuneni sõnul murti ja töödeldi kivi 1930ndatel käsitsi ning blokke veeti valdavalt hobustega. Kõik see võtab aga aega ning oleks praegusest 100 000-kroonisest hinnast poolteist korda kallim. Praegu tükeldatakse plokk saed ja nii jäävad nende küljed siledad. 80 aastat tagasi olid kivid aga krobeldised. “Et saada originaalile sarnane kare pind, tuleb neid põletada,” ütleb Virkkunen.

Enamus sambast valmib Paeknas. Vaid võitleja bareljeefi ning tekstidega suurim blokk

Fotod: Allar Viivik

“Sammast koosneb 30st erineva suurusega bloki. Suurematega on kõik korras, väiksematega on veel tegemist,” ütleb Harri Virkkunen Paeknas. Ta lisab, et on ka ise nädalavahetustel kivi töödeldud ja lihvinud, sest oskused on olemas.

valmib Laagris Ars Monumentaali nn Urda küünis. Seal raiub Seaküla Simsoni pronksmodeli järgi bareljeefi kujur Aare Aljas. “Küünis valmis ka Eesti üks suuremaid kivikujusid ehk Jakob Hurda monument Tartus. Meie oleme valmistanud näiteks Tartu Tähtvere ja Kilengi-Nõmme vabadussõja monumendid. Samuti tegelesime Maarjamäe kommunistiohvrime memoriaali graniitosadega,” tutvustab Virkkunen.

Annetusi oodatakse veelgi

Kehra lahingu sammas valmis suvel 1940, kuid jäi avamata. Hiljem see hävitati. Ülesehituse plaane on peetud aastaid. Nüüd kinnitab Anija vallavanem Arvi Karotam, et mälestussammas saab lahingu 100. aastapäevaks taastatud. “Selle eest eelkõige suur tänu ligi 400 annetajale ja paljudele toetajatele. Mälestussamba taastamismaksumus on ligi 100 000 eurot,” ütleb Karotam.

Kehra monumendi graniitplokid enne põletamist.

Suurim toetaja on Anija vald ja seda ligi 50 000 euroga. Lisaks on tänaseks laekunud annetusi eraisikutelt, ettevõtetelt ja organisatsioonidelt kokku peaaegu 42 000 eurot. Riigi poolt on samba taastamise suurimad toetajad Eesti sõjamuuseum,

kaitseliit ja erakonnad. Samba lõplikuks taastamiseks vajatakse veel 8000 eurot.

Vabadussõja Kehra lahingu mälestussamba pidulik avamine toimub koos lahingu 100. aastapäeva üritustega 6. jaanuaril. | **Allar Viivik**, allar@harjuel.ee

☉ PALJU ÕNNE

SÜNNIPÄEVAD DETSEMBRIS

91 KOIDULA AMEERIKAS
87 LEANDER LENTS
84 LAINE RANNAMÄE
82 ASTA PEEDULI
82 LILLI TOKUN
82 ANTS VÄLJATAGA
80 ÕITSE LIIVA
80 JAAN MÖTTUS
78 JAAN EEEV
78 HELMI PINK
77 NIINA ARUMEEL
77 TAMARA IZBORSKAJA
77 VIIVI NEARE
76 PEEP UUDRE
70 LEILI LIPP
65 AIME KUUSMAA
65 KRISTA LOO
65 EERIKA MÄE
65 KATRIN TÜRNAS

MEIE VALDA SÜNDISID

- 27. september ALISIA EGLE, palju õnne, Kaidi ja Ievgen Egle!
- 21. oktoober ADEELE RÄMMEL, palju õnne, Anneli ja Tarmo Rämmel!
- 10. november JOHANNA JÕELEHT, palju õnne, Laura Lumilaid ja Erki Jõelet!
- 10. november LOVIISE RADIKO, palju õnne, Ingrid ja Karel Radiko!
- 18. november TOMI VILUMETS, palju õnne, Hannele Hagen ja Timo Vilumets!
- 20. novembril KRISTO NORMANN, palju õnne, Marin ja Risto Normann!

Jõulutoetustest vallas

☉ Ühekordset rahalist toetust 65 eurot on võimalik taotleda kolme ja enama lapsega peredel, puudega lastega peredel, vanemliku hoolitsuseta laste eestkostele ja hooldusperedel, kelle elukohaks rahvastikuregistri andmete kohaselt on Kiili vald. Kui kolme ja enama lapsega peres kasvab vähemalt üks laps, kellel on määratud puue, on makstava jõulutoetuse suurus 130 eurot.

Ühekordset 30 euro suurust toetust saavad taotleda õigusvastaselt represseeritud isikud, kelle elukohaks rahvastikuregistri andmete kohaselt on Kiili vald. Avaldusi saab esitada 1. novembrist kuni 20. detsembrini e-posti teel või ise kohale tulles. Avalduse vorm on kättesaadav Kiili valla koduleheküljel.

Kiili vallavalitsuse poolt on kõigile kuni 18-aastastele lastele, kelle elukohaks rahvastikuregistri andmete kohaselt on Kiili vald, kingituseks kommipakk.

Kiili gümnaasiumis õppivad lapsed saavad kommipakid kätte koolis, Kiili valla lasteaedades käivad lapsed saavad kommipaki kätte lasteaia.

Mujal koolides ja lasteaedades õppivate kuni 18-aastaste laste kommipakid on lapsi ootamas Kiili vallavalitsuse sotsiaalosakonnas alates 1. detsembrist kuni 31. detsembrini. | **Ann Vahtramäe**, sotsiaalnõunik

☉ NÕUANNE

Milliseid vitamiine vajavad mehed?

☉ Mehed hoolitsevad oma terve eest tagasihoidlikumalt kui naised ja pöörduvad arsti juurde tavaliselt siis, kui häda juba käes ja teisisi enam ei saa. Ometi vajavad mehed samamoodi vitamiine ja mineraalaineid, mis tugevdavad immuunsüsteemi ja aitavad stressirohketel aegadel tervena püsida.

Mida peaksid mehed vitamiiniriidul ees valikut tehes silmas pidama?

Raudalu Südameapteegi juhataja Kadi Jürisoo sõnul tavatsetakse vitamiinide ja mineraalainete tarvitamise kohta öelda, et neid ei peaks põhimõtteliselt juurde võtma, kui tervislike eluviisidega inimene tarbib tasakaalustatud ja kvaliteetset segatoitu. Siiski muudab kiire elutempo ja sellest sageli tulenev lüklilik toitumine ning mõned organismi haiguslikud seisundid mehed teatud vitamiinide ja mineraalainete defitsiidi osas ohustatuks.

“Vitamiine ja mineraalaineid tarbides tuleb silmas pidada, et neid tarvitatakse enamasti kuuridena, näiteks 1–3 kuu jooksul ja siis tuleks vahet pidada,” ütlev proviisor. Ainult D-vitamiini soovatakse juurde võtta kogu sügis-talvisel perioodil ning mõnikord isegi aastaringsest.

D-vitamiin

D-vitamiinil ehk päikesevitamiinil on eriline roll organismi immuunsuse tagamisel. D-vitamiin vähendab infektsioonhaigustesse nakatumise riski. Samuti toetab see vitamiin lihaste, luude ja hammaste normaalse toimimist. Lisaks usutakse D-vitamiinil olevat diabeedi riski vähendav ning südametegevust toetav toime. Talvele vastu minnes on haigused sagedasemad, mistõttu on oluline teada oma D-vitamiini taset. Kadi soovib lasta perearstil määrata D-vitamiini tase, et täpselt teada, mis annuses seda juurde oleks vaja manustada.

B-grupi vitamiinid

B-grupi vitamiinid on vajalikud meie organismile mitmel olulisel põhjusel. “B-grupi vitamiinid mõjutavad näiteks meie organismi energiatootmist, närvi- ja lihaste talitust,” selgitab Südameapteegi proviisor.

B-gruppi kuuluvad vitamiinid mõjutavad otseselt ka meie ajutegevust, mõtlemist ja tundeid. Mehed, kes teevad palju trenni, liialdavad alkoholiga ja suitsetavad, peaksid B-grupi vitamiine lisaks võtma.

A-vitamiin

A-vitamiin aitab meie rakkudel kasvada ja areneda. Väga oluline on ka A-vitamiini roll nägemisprotsessis, mille defitsiidist annab esmalt aimu nägemishäire hämaruses ning hiljem juba silmade kuivus, mida süvendab veelgi kõrvõimalike ekraanide

pidev vaatamine.

E-vitamiin

“E-vitamiin on inimkeha peamine antioksüdant, mis kaitseb rakke vananemise eest. Samuti vastutab E-vitamiin normaalse hemoglobiini taseme hoidmise ning vererakkude kaitse eest,” räägib Südameapteegi proviisor E-vitamiini olulisusest meie organismis. Samuti on see vitamiin vajalik spermatosoidide kasvuks ja arenguks ning viljakuse säilimiseks.

Koensüüm Q10

“Mehed, kes tunnevad väsimust, jõetust ning kes ei jaksa enam füüsiliselt nii palju koormust taluda kui varem, peaksid tähelepanu pöörama koensüüm Q10 tarvitamisele,” soovib proviisor. Samuti aitab see seemnerakkude vähesuse puhul. Oluline on teada, et vitamiin Q10 süntees väheneb organismi vananedes.

Tsink

Lisaks sellele, et tsingil on immuunsust tõstev võime, vajavad mehed seda mineraalainet olulise meessuguhormooni – testosterooni – tootmiseks, eesnäärme talitluseks ja spermatosoidide tervise hoidmiseks. Päevane soovituslik tsingi tarbimise tase on 15 mg. “Toidulaual sisalduvad tsinki lisaks liha, maksale ja munadele ka paljud mereannid, näiteks kalad, krevetid, vähid ja vetikad,” selgitab Kadi Jürisoo.

Seleen

Seleenil on oluline roll meie terve tagamisel, vastutades kilpnäärme hormoonide normaalse tootmise eest ning toetades organismi vastupanuvõimet. On tõestatud, et seleen toetab seemnerakkude tootlust, mis on meeste viljakuse seisukohalt ülioluline. | **Südameapteek**

Foto: Südameapteek

Proviisor Kadi Jürisoo.

Sünnipäev “Üksikus Rüütlis”

☉ Ansambel “Elurõõm” laulja Liina – nii me teda kutsume – pidas oma 85. sünnipäeva restoranis “Üksik Rüütel” 27. oktoobril. Talle tegid selle üllatuse tütrede koos perelega – ta on seda väärt. Liina kutsus ka meid laulma.

Peo avasimegi sünnipäeva tervituslauluga ja hiljem toimus lühike kontsert.

Järgmisena esines Kiili muusikakooli viiuldajate ansambel õp. Kartin Variku juhatusel, siis mängis vanaemale Grete loo süntesaatoril. Ja lõpuks – peo lõpuni hoidis tuju Männiste pere ansambli lõpulugu “Kallista”. Ka meie oleme seda õppinud ja selle lauluga esinenud koos Kiili kapelliga.

Tore, et laual visiitkaarte tähistasid toredad väikesed nime-

Liina sünnipäev “Üksikus Rüütlis”.

lised meepurgid, need oli tütar Elle üllatus.

Liina on ansambelis laulnud selle moodustamise esimesest päevast 24 aastat. Ta on laulnud

Võimalus teha midagi olulist – tule asendusõpetajaks!

☉ Iga päev vajavad Harjumaa koolid asendusõpetajaid kõikides õppeainetes. Just praegu on vaja näiteks kuu aega asendada häälepaalte põletikuga muusikaõpetajat, kaks nädalat jalalu-murruga füüsikaõpetajat ja Erasmus programmi kaudu praktikale minevat klassiõpetajat. Igäüks, kellel on kõrgharidus ja juhtimise või noortega töötamise kogemus või läbitud õpetajakoolitus, saab abiks olla.

Asendusõpetajaid vahendava programmi (ASÖP) on liitunud inimesed erinevatel põhjustel ja nende kogemused on väga innustavad. Aastaid pangas spetsialistina töötanud ja praegust juuratudengit Age Saksa (31) motiveeris asendusõpetajate vahendamise programmi-ga liituma võimalus saada õpetaja kogemus. Saks on unistanud õpetajaks saamisest, aga ei ole julgenud astuda esimest sammu. Oma kogemust kirjeldab ta nii: “Kui ma liitusin ASÖPiga, siis olin nii indu täis ja ootas nagu laps sünnipäeva, et millal ma ometi saan minna kooli ja ennast proovile panna”. Saksa sõnul annab ASÖP väga hea võimaluse proovida õpetajaametit ja tema kogemused on olnud suurepärased.

Tartu Ülikooli üliõpilane Liina Maurer (21), kes asendab eesti keele ja kirjanduse õpetajat Tabivere põhikoolis, võttis oma kogemuse peale kolme asenduspäeva kokku nii: “Raske on, aga mind on usumatult hästi vastu võetud. Kartsin, et mind mõistetakse hukka, sest mul ei ole otsest õpetajaharidust, aga tuleb välja, et see pole nii. Kõik on nii abivalmid ja toredad.”

ASÖPi kandideerimisel ei pea olema õpetajakoolitus läbitud. ASÖP pakub tundide ettevalmistuseks vajalikke veebipõhiseid tunniandmiskoolitusi. Liina lisas, et õpetajatöös on emotsiooni: “Üks 7. klassi tüdruk üt-

☉ TEAVE

KUIDAS JÕUDA KLASSI ETTE?

- Saada teave enda motivatsiooni ja taustainfo kohta veebivormi kaudu www.asendusopetaja.ee.
- Liitumine programmiga kinnitatakse ja saadetakse pakumisi tundide asendamiseks.
- Vali sobivad tunnid, kinnita oma soov tundi anda.
- Tunni ettevalmistamiseks saad info tunni teema, eesmärkide jm kohta ning lingi veebipõhistele tunniandmiskoolitustele.
- Oledki tundi andmas.

les mulle täna, et te olete nii hea õpetaja, mul tuli pisar silma.”

Koolidirektorite jaoks on tegemist väga tänuväärse tööga. Õpetajaid on raske leida, veel raskem on leida paindlikke asendajad just siis, kui vajadus tekib. Näiteks Loksa gümnaasiumis on tänaseks ASÖPi kaudu toimunud kaks asendust. Kooli direktor Önnela Tedrekin kommenteeris kogemust selliselt: “Ajaloo ja keemia asendusõpetaja kohta olen saanud positiivset tagasisidet. Hindan võimalust näha erinevaid õpetamisstiile ning saada tagasisidet, kuidas inimesed näevad meie kooli väljastpoolt. See tuleb kasuks nii õpilastele kui ka koolile tervikuna. Kasutame kindlasti vajadusel ASÖPi veel.”

Rae vallas Järveküla koolis asendas novembris tunde neli asendusõpetajat. Kooli õppejuht Triinu Luiga peab koostööd ASÖPiga oluliseks, sest: “Kasutame ASÖPi asendusõpetajaid regulaarselt, kui õpetajad käivad ülikoolis või koolitustel. Samuti oleme kasutanud asendusõpetajat pikemalt hoolduslehel olnud õpetaja asendamiseks. Nii jäävad oma kooli õpetajad ootamatuteks asendusvajadusteks.” Luiga innustab inimesi asendusõpetajateks tulema, sest tema sõnul on lapsed asendusõpetajad hästi vastu võtnud.

ASENDUSÕPETAJATE VAHENDAMISE PROGRAMM

TULE ASENDUSÕPETAJAKS!

SUL ON MOTIVATSIOON TÖÖTADA HARIDUSVALDKONNAS, OLED HEA SUHTLEJA JA SOOVID TEHA TÖÖD KOGUKONNAS, ENDALE SOBILIKUS AJAMAHUS, SIIS ON SEE PAKKUMINE JUST SULLE!

TULE LIITU ASENDUSÕPETAJA PROGRAMMIGA JA SA AITAD TAGADA, ET ÜKSKI KOOLITUND EI JÄÄ ÄRA, SEST IGA TUND LOEB!

VAATA LÄHEMALT: WWW.ASENDUSOPETAJA.EE

Harjumaa koolide huvi asendusõpetajate vastu on jõudsalt kasvanud ja ASÖP ootab asendusõpetajateks uusi inimesi kõigis õppeainetes. ASÖPi tegevjuht Teibi Torm rõhutab, et otsitakse kõrgharidusega inimesi, kes soovivad teha paindliku tööajaga tööd. Torm selgitab, et asendusõpetajaks tulevad väga erinevad inimesed: “On pikaajalise kogemusega tippjuhid, kes soovivad haridusse panustada; üliõpilased, pensionil olevad õpetajad, kes soovivad väikese koormusega tunde anda; samuti on meil koduseid emasid või ülikooli professoreid, kes tahavad kontakti noortega.”

Samas on asendusõpetaja ikkagi õpetaja, kes aitab õpilastel riiklikus õppekavas ettenähtud teadmisi ja oskusi õppida. Asendusõpetaja ei ole lihtsalt meelelahutaja või oma kogemuste jagaja. Näiteks kui õpilaste oma

majas 80. aastapäevaks. Pikaajalisele lauljale naisansambelis “Elurõõm” ansambli 20. a juubeli puhul”. Ka kõik lauljad said selle tänukirja aktiivse tegevuse eest Tujutare ridades ja kultuurielus 2015. a. Ja nüüd sai Liina aukirja 85.a sünnipäevaks – “Pikaajalise koostöö ja panuse eest Kiili rahvamaja ridades”.

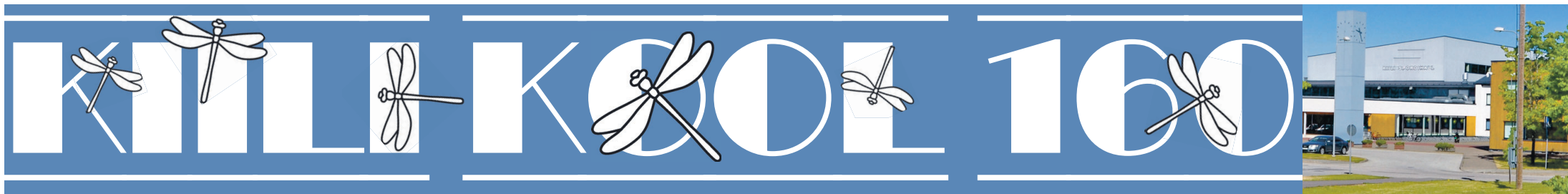
Liina on ka Metsanurga küla aukodanik. Metsanurgas peetakse iga aasta küla kokkutulekuid, seekord vist juba 24. korra. “Elurõõm” on seal kolmel korral esinenud.

Varem kirjutasin, et Liina kodu on avatud kõigile tuttavatele. Ka ansambel on oma laulu- proove ja üritusi seal pidanud. Jätkugu sul jõudu ja energiat edaspidiseks – seda sulle kõik soovime! | **Maire Pikk**

õpetaja jääb haige, annab ta asendajale selged juhised, mis teemad tuleb edasi võtta, mida korrata või harjutada. Õpilaste jaoks ei jää tund ära, aga nad saavad kohtuda erinevate inimestega ja ka see on väärtus omaette.

Tabasalu ühisgümnaasiumi 11. klassi õpilane Risto Pärn, võtab oma kogemuse füüsika asendusõpetajaga kokku nii: “Minule meeldis, et meil asendas füüsika õpetajat elukogenud teadur, kes teab laialdaselt füüsikast ja omab elukogemust. Nii jätkus õppetöö ja samas saime kuulda kogemusi kogenud ning elu näinud inimeselt.”

Ootame väga huvilisi asendusõpetajaks, et koos tagada, et ära ei jääks ükski koolitund. Iga tund loeb! Vaata lähemalt ja registreeru www.asendusopetaja.ee. | **Gerli Neppi**, MTÜ ASÖP müügi- ja turundusjuht

Kiili gümnaasiumi vilistlased said taaskord kokku

☉ Laupäeval, 20. oktoobril, kogunesid Kiili gümnaasiumi vilistlased oma endisesse koolimajja, et meenutada kunagisi koolipäevi ning sealjuures tähistada ka õppeasutuse 160. sünnipäeva.

Vilistlaste kokkutulek algas jalutuskäiguga ümber koolimaja, kus peatuti endiste koolidirektorite Salme-Susanna Hin-novi ja Olev Ranniku mälestuspinkide juures, süüdati mälestusküünlaid meie seast lahkunud koolikaaslaste ja vilistlaste meenutamiseks. Üheskoos avati uus mälestuspink koolidirektor Hillar-Endel Põldoja auks.

Kokkutulek jätkus Kiili spordisaalis piduliku kontsert-aktusega. Suurt vaeva oli nähtud kogu kontserti raamiva etendusega, milles kehastati kooli endiseid direktoreid, kes olid kogunenud kooli sünnipäeva puhul ümber peolaua. Etenduse seadsid lavale õpetaja Esta Kullamaa koostöös muusikaõpetajate Sirje Kulluse ja Piret Artjušiniga. Näitlejad olid vilistlased Maarika Nimmo, Anett Leosk, Tauri Jaanus, praegused gümnaasistid Kristjan Stüff ja Lauri Luup ning õpetaja Mati Tabur.

Aktusel esinesid lauludega ka Kiili kammerkoor, kooli segakoor ning õpetajate ansambel. Tantsisid rahvatantsuneid Kiili gümnaasiumist koos noormeestega Jüri gümnaasiumist. Õpetaja Alar Pikkorainen esitas koos bändiga läbi huumoriprisma töödeldud versiooni Smilersi hittloost “Käime katuseid mööda”. Ekraanil näidati vaimukat videoklippi algklassi õpilaste poolt, sõnumiga “Palju õnne, Kiili kool!” ning esitleti ka aastakümnete vanuseid mustvalgeid filmikaadreid, mis tekitasid vaatajates naerusegust nostalgia.

Aktusel pidas tänukõne Kiili vallavanem Aimur Liiva, kes tegi koolile ka kingituse. Nimelt kinkis vallavanem suure ekraa-

Fotod: Kiili gümnaasium

Vilistlaste päev.

ni, et tulevikus ei peaks kool ürituste tarbeks ekraane kalli raha eest rentima. Ekraan pole, tõsi küll, veel kooli kohale jõudnud, kuid vallavanema sõnade kohaselt on see peatselt saabumas.

Kiili raamatukogu esindaja soovis kogu kooliperele palju edu ja kordaminekuid ning andis koolile üle võimsad krüsantheemid. Ka Kiili Kunstide Kool tänas gümnaasiumi meeldiva koostöö eest ning kinkis tänu-täheks kooliperele orhidee. Lisaks sellele anti pidulikult üle ka aastapäevameened kooli kauaaegsetele töötajatele ja koostööpartneritele.

Pärast aktust koguneti fujajeesse, kus pakuti külalistele uhket 55-kilost sünnipäevator-ti, millel ilutses pilt koolimajast. Säraküünalde süütamise juures tekkis hirm, et suitsuandur läheb tööle, aga õnneks seda ei juhtunud. Tordi kõrvale oli külalistel võimalik ka kohvikust kuuma jooki võta.

Järgmisena avati 11 tahvlist koosnev ajalopannoo, mis kajastab Kiili kooli ajalugu. Ajaloostendite väljapanekut hakkab kool iaja kulgedes laiendama. Ajalootahvlite ümber kogunes palju külalisi, kes suure huviga pannoo sisugav tutvusid. Ajalootahvlitega samas koridoris olid esitatud ka vanad fotod kooli õpetajatest, mille vastu oli külalistel samuti suur huvi.

Külaliste meeleolu oli lõbus, vilistlased kõndisid suure huviga koolimaja peal ringi, suhtlesid oma lennukaaslastega ning meenutasid kooliaegu. Kaks eakamat vilistlast väitsid, et kool on muutunud moodsamaks ning on põnevalt kaunistatud, viidates õpilaste poolt tehtud seinamaalingutele. Kohale oli tulnud nii ammuseid kui ka hiljutisi vilistlasi, isegi mõned, kelle lend oli lõpetanud vähem kui viis aastat tagasi. Kokkutulek kulmineerus meeleoluka tantsuõhtuga.

Direktori veerg

☉ Kiili gümnaasiumi direktor Ruth Pekkenen arvab, et 10. klassi õpilane tuleb gümnaasiumiperre vastu võtta nii, et ta tunneb, et on sinna oodatud. Ühtlasi leiab hiljuti ametisse asunud koolidirektor, et tema uus amet ei erinegi kuigi palju õppealajuhataja tööst.

Mis on teie arvamus uuest kooli koduleheküljest?

Kooli koduleht sai uuenduskuuri sellel suvel. Uuenenud kodulehe tehniline lahendus on lihtsamani hallatav, paindlikum kujunduse ja sisu osas. Minule uus koduleht meeldib, info leidmine on lihtsam, kujundus visuaalselt atraktiivsem.

Mis on teie üldine arvamus rebaste ristimisest? Kas teie arust tuleks seda jätkata või hoopis üldse ära lõpetada?

Rebaste ristimise tseremoonia on pärit üliõpilaskorporatsioonidest, kus sooviti noort korporanti kasvatada põhimõt- tel, et tulevikus omakorda nooremaid juhendada ja kasvatada. Kuidas on see nimi ja tegevused keskkoolidesse kandunud, seda ma ei tea. Kas gümnaasiumisse vastuvõtmine peab kandma just sellist nime – see on maitse küsimus.

Sisulises mõttes olen veendunud, et üritus, kus 10. klassi õpilasi võetakse vastu gümnaasiumipere liikmeks, on vajalik ja oluline. Küll aga olen ma seisukohal, et selle tseremoonia tegevused ei tohi olla alustavat gümnaasisti alandavad ega naeruvääristavad. Väga vastumeelne on mulle sõnapaar “rebaste retsimine”.

Mul on hea meel, et sellel sügisel toimunud gümnaasiumi koostööpäev koos rebaste ristimisega Kloogaranna noor-

telaagris sai hoopis uue sisu ja vormi. Tegemist oli intelligentse, vaimuka ja hästi organiseeritud üritusega. Ei puudunud sealt heatahtlik nali ega kostümeeritud rebased. Samas püsis fookuses sõnum: olete meie hulka oodatud! Tegemist oli lõbusa omavahelise tutvumise tseremooniaga, mille eesmärgiks oli ristimine, mitte retsimine.

Kuidas tulete toime direktori ametiga? Kas on raskusi? Kuidas direktori amet on võrreldes õppealajuhataja ametiga?

Õppealajuhataja ja direktori töö ei olegi oma sisult nii erinevad. Mõlemad ametid eeldavad head suhtlemisoskust, paindlikust, järjekindlust ja selget nägemust kooli arengusuundadest. Tähtis on koostööoskus nii õpetajate, lastevanemate kui ka õpilastega.

Võrreldes õppealajuhataja tööga, tuleb direktoriametis kokku puutuda teemadega, mis puudutavad personali värbamist, eelarvet, majandusprobleeme ja koolimajas valitsevat ruumikitsikust. Kindlasti tajun seda, et oluliselt on suurenenud vastutuse hulk.

Kiili kool on hetkel üsna keerulises seisus – õpilaste arv kasvab, süvenev ruumipuudus muudab rahulolematuks nii õpilased kui õpetajad. Lastel ei ole piisavalt liikumisruumi, õpetajate töötingimused on kesised. Rahulolematust tekitab õpe kahes vahetuses. Suurenev õpilaste arv tingib igal aastal vajaduse leida mitu uut õpetajat. Sobiva personali leidmine on üks suuremaid väljakutseid, mille-ga direktoril oma töös toime tuleb tulla. Kuidas ma selle kõige-ga toime tulen, seda näitab aeg.

| Martin Grensman

Foto: Kiili gümnaasium

Ruth Pekkenen vilistlaste päeval.

Foto: Oliver Kruve

Pöder metsas.

Fotohuviline Oliver Kruve naudib looduse pildistamist

☉ Oliver Kruve on Kiili gümnaasiumi 10. klassi õpilane, kelle hobiks on fotograafia. Ta on tegeleenud fotograafiaga veidi üle aasta ja on läbinud Jarek Jõepera fotokoolituse. Eelkõige meeldib talle pildistada loodust.

Kas sa tegeled millegagi kooliväliselt?

Kooliväliselt tegelen hobina fotograafiaga, peamiselt pildistan loodust, aga inimesi meeldib mulle samuti pildistada. Tegelen veel võrkpalliga.

Mida sa looduses täpsemalt pildistad?

Looduse pildistamisel läheb peamine rõhk metsloomade ja lindude pildistamisele.

Kas sul on mõni lemmikloom, keda sulle meeldib pildistada?

Ikka on, metskitsed ja põdrad. Metskitsi ma olen väga palju pildistanud, ent kahjuks kohutunud pötradega on juba palju haruldasemad.

Reet Karu: kunagi käisid lapsed köögis toimkonnas

☉ Reet Karu on kooli peakokk, kes on siin töötanud juba 18 aastat.

Kes oli Sinu klassijuhataja ning mis oli Su lemmiktund ja kes lemmikõpetaja?

Klassijuhataja oli Helle Olesk. Lemmiktunde oli mitmeid, aga kõige lemmikum oli kehaline kasvatus. Toredad ja head õpetajad olid Olev Rannik ja õpetaja Kaasik.

Kas sulle meenub mingi seik oma kooliajast?

Aega on sellest nii palju möödas, et ei mäleta enam, aga meenub seik sellest, et kunagi käis koolis hambaarsti buss, kus kontrolliti õpilaste hambaid, kuid see tundus lapsepõlves nii hirmuäratav. Seega otsustasime koolivennaga, kes oli samas ka mu naaber, tema juurde peitu minna ning peitsime ennast riidekappi. Kuid naabripoisi vend leidis meid ja me pidime ikka hambaarsti bussi minema.

Mis oli koolielus vanasti teisiti kui tänapäeval?

Kunagi käisid koolilapsed kooli köögis toimkonnas, kus nad aitasid erinevate töödega: katsid laudu, pesid nõusid, koorisid kartuleid ja tegid muid abitöid.

Suvel pidid koolilapsed kooli aias tegema tööd, mis kestis

Kas sa oled fotograafiat kuskil õppimas käinud või uurisid ise?

Olen läbinud Jarek Jõepera fotokoolituse ning olen saanud ka palju-palju kasulikke näpunäiteid teistelt fotograafidelt, kuid olen ka ise netist juurde õppinud. Fotograafias targemad isikud on mind õpetanud nii silmast silma, telefoni teel kui ka läbi interneti.

Kas sa teed seda ainult hobina või ka tööna?

Peamiselt hobina, kuid olen ka taskuraha sellega omale teeninud.

Kas fotograafia on su õppimist koolis seganud?

Ei sega. Kool segab hobi.

Kust saavad inimesed sinu pilte näha kui nad oleksid huvitatud?

Instagramist (@oliverkrve) ning mu Facebooki kodulehelt Oliver Kruve Photography. | **Markus Kolk**

Foto: Rein-Matthias Viljak

Reet Karu.

kaks nädalat. Seal kasvatati kooli jaoks köögivilju, marju ja muid aiasaadusi. Mõlemad kohustused olid lastele head töökasvatuse meetodid.

Kelleks tahtsid saada kooliajal?

Soov oli saada loomaarstiks, aga õppisin hoopis zootehnika. Kokaks läksin õppima 2000. aastal. Peale kokakooli tulilin tööle Kiili kooli kööki, kus nüüdseks olen töötanud 18 aastat.

Mis on Sinu lemmiktoit?

Väga meeldivad pastaroad.

Millega vabal ajal tegeled?

Suvel tegelen aiapidamisega ja talvel loen.

Mida soovid koolile?

Palju häid ja tarku lapsi. | **Oto Kivisalu**

Niina Arumeel tahtis saada õpetajaks juba lapsepõlves

☉ Niina Arumeel on Kiili gümnaasiumi vene keele õpetaja, kes on Kiilis töötanud üle 20 aasta. Kokku on ta oma tarkusi edasi andnud aga juba üle poolesaja aasta. Niina on kooli pealtnutud nii oma otsekoheuse kui ka südamlikkuse poolest. Kuigi need kaks omadust võiksid olla esmapilgul teineteist välistavad, on need pr Arumeele puhul ühte sulandunud. See aga muudab kogenud õpetajanna populaarseks ka laste seas.

Miks Te hakkasite õpetajaks?

Ma mängisin väikesest peale, kui ma olin esimestes klassides, kodus kooli. Mul oli oma päevik, kuhu ma panin hindeid ja nähtavasti mõjutas mind ka see, et meil oli väga tore ja armas klassijuhataja. Ta väga hoolis oma klassi õpilastest ning ta ei õpetanud meile ainult eesti keelt, vaid ta õpetas meid hoidma üksteist, oma koolimaja ning selle ümbrust, mitte valetama, mitte varastama. Mulle on see õpetaja jäänud meelde siiani, sest ta oli meile tihti ema eest.

Kui me aastaid hiljem Tallinas kohtusime naiste võimlemisrühmas, kui tema kõndis muusika saatel minu ees, olles üle 70 aasta vana, mõtlesin ma tema selja taga: peaks mina 70-aastaselt samasugune välja nägema! Kuni surmani saatis ta oma lastega mulle terviseid. Tundus, et mina olin tema lemmik olnud.

Kas oleks olnud mõni teine aine, mida oleksite tahtnud õpetada vene keele asemel?

Ma isegi ei mõelnud vene keele peale, kuna lapsena panin ma lihtsalt hindeid kodus enda tehtud päevikusse oma klassi õpilastele. Vene keele valisin ma

Foto: Rein-Matthias Viljak

Niina Arumeel.

siis, kui ma õppisin Viljandi Carl Robert Jakobsoni nimelises 1. keskkoolis, kuna minu kodukohas ei olnud keskkooli. Mul oli seal suurepärase vene keele õpetaja Niina Kurve. Tema oskas tunde anda niimoodi, et see tund oli lõbus ja elav, ning ma teadsin kohe, et mul on kaks võimalust: kas vene keel või ajalugu, mille õpetaja Asta Moora oli samasugune (nagu õp Kurve – toim.).

Peale selle oli vene keele õpetaja väga südamluk, väga tore, väga rõõmus ja nii ma läksingi vene keelt õppima. Ma olin kursusel ainus, kelle emakeel oli

eesti keel ja kes oli vene keelt ainult koolis kuulnud. Ülejäänud olid kõik tulnud Siberist ja valdasid vene keelt vabalt, nii et ma nägin ränka vaeva.

Mul vedas: Tartu Riiklikus Ülikoolis olid vene keele osakonnas suurepärase, targad ja inimlikud õppejõud! Täna neid!

Mis on Teie kõige huvitavam kogemus õpilastega?

See on jube kogemus. See oli praeguses Reaalkoolis, siis oli see Tallinna 2. keskkool. Ma läksin sinna tööle ja direktor andis mulle neli keskkooliklassi kor-

raga. Ma olin ülikooli just lõpetanud ja mida ma oskasin neile õpetada? Aga nad pidasid minust väga lugu. Kui ma ühel hommikul esimesse tundi läksin, magas esimese laua taga poiss, kes oli absoluutselt purjus ning oli võimeline ainult norskama. Ma ei osanud midagi teha. Klass palus, et õpetaja, palun ärge mitte kellelegi rääkige, ei klassijuhatajale ega direktorile, kuna sellel ajal visati (sellise tembu eest – toim.) koolist välja. Klass oli haudvaikne terve tunni ja kirjutas vene keele harjutusi. Kui ma sellele tagantjärele mõtlen, näitas see klassi ühtsust ja seda, et purjusolek oli esmakordne ning poiss ei saanud ise aru, mis seisundis ta oli. Näitas seda, et nad said aru, et ta pidi end välja magama teiseks tunniks – olema vormis! Nad olid kindlad, et asi ei kordu. Ja nii oligi, et ta magas terve tunni ja tunni lõpus oli ta enam-vähem kõnevõimeline. See on kõige kummalisem lugu, mis on olnud.

Mis oli teil kooliajal lemmikaine?

Ma arvan, et eesti keel ja kirjandus. Minu kirjandid loeti alati ette. Ma olen terve elu ise kirjutanud luuletusi. Ma olen kõik sünnipäeva kaardid ise teinud ja riiminud, kuid viimasel ajal olen loobunud.

Nähtavasti on mingi loominguine vaim minu sisse jäänud ja on põhjus, miks ma nii kaua kooli olen jäänud pidama. See on võimalik ainult siis, kui sa armastad oma tööd ja lapsi. Õpetaja pole ainult õppeaine edastaja, vaid ka kasvataja. Olen üritanud olla selline, nagu oli minu esimene armas õpetaja Valve Kaing. | **Lauri Luup**

Alar Pikkorainen – mees nagu Hunt Kriimsilm

Foto: Rein-Matthias Viljak

Alari Pikkorainen.

☉ Kiili gümnaasiumis tunneme me Alar Pikkorainenit peamiselt tehnoloogiaõpetuse õpetajana. Ta on meie koolis töötanud juba üle aasta, kuid paljud ei tea, et tegemist on väga mitmekülse inimesega.

Meie kooli sattus Alar pooljuhuslikult, kandideerides algsest kunstiopetuse õpetajaks, ent kuna koht oli juba hõivatud, pakkus kooli direktor Alarile kunstiopetuse asemel tehnoloogiaõpetaja kohta. Eelnevalt graafilise disainerina töötanud Alar oli ettepanekuga nõus, olles varem kolm kuud seda Lasnamäe gümnaasiumis proovinud.

Alar oma otsust ei kahetse, tunnistas, et tööõpetus meeldib talle järjest enam. Reklaami alal on Alarit tunnustatud aastaid kõrgelt erinevates kategooriates. Tema loodud tuntuim kaubamärk on Rimi “Tudish-Piip”.

Joonistamist on Alar õppinud

Tallinna Pedagoogikaülikoolis, praeguse nimega Tallinna Ülikoolis.

Alar on oma ülikooli viimastest kursusest saadik, alates 1994. aastast, joonistanud koomiksit “Kosmosemutid”. “Kosmosemutid” on teada-tuntud kindlasti Eesti Ekspressi lugejatele, kus koomiks igal nädalal ilmub. Samuti võib erinevatest ajakirjandusväljaannetest (Äripäev, Eesti Ekspress, Post jpm) leida tema karikatuure.

Aga kust tulevad inspiratsioon ja ideed koomiksile loomiseks? “Eks ikka elust enesest, poest, pubist, raamatutest, vahel lihtsalt sähvatab autoga sõites, mõtteid ei saa ju peatada, ehkki mediteerijad seda püüavad,” tunnistab Alar. Lisaks tegeleb ta muusika ja luuletamisega.

Alar ei eelista kindlat loomevaldkonda teistele, esimesena tuleb tegelda sellega, millel kõige kiirem tähtaeg. Ta tõdeb nal-

jatades, et vahel võib suurema naudinguga saada just sellisest tegevusest, mis kõige halvemini välja tuleb – siis on eneseületus ja proovilepanek kõige suurem. “Põhiline, et see haaraks sind nii, et unustad isegi süüa-juua ega kuule midagi enda ümber.”

Muusikaga on Alar tegutsenud 7. klassist saadik, mil alustas oma pilliõpinguid. Kõik sai alguse koolibändis mängimisest, millest kasvas aja jooksul välja erinevaid projekte. Hiljem on ta esinenud koos selliste muusikutega nagu Jaan Pehk, Evelin Samuel-Randvere, Aapo Ilves, Elmar Liitmaa, Vaiko Epik jpt. Ühtlasi on Alar tegeleenud ka muusika loomise ja laulusõnade kirjutamisega. Praeguseks on basskitarri mängimine jäänud pigem pühapäevahobiks. Alar on nagu hunt Kriimsilm, kellel on palju toimetamist erinevatel aladel, ja nagu ütleb Eesti vana sõna: “Kes palju teeb, see palju jõuab.” | **Henry Naudi**

Õine rebastevande andmine Kloogarannas.

Vana-Kreekas tähendas gümnaasium mitte ainult õppe-, vaid ka spordiasutust. Seega pole imestada, et ka Kiili Gümnaasiumi rebane peab läbima kehalised katsed.

Fotod: Rein-Matthias Viljak

Kuigi sel aastal ristimise juures n-ö retsimist vähem, pidi nii mõnigi rebane küllaltki kummalist kostüümi kandma.

Värsked gümnasistid olid Kloogarannas valmis hullemaks

☉ 13. septembril toimus Kloogaranna noortelaagris Kiili gümnaasiumi 10.–12.klasside koostööseminar, mille käigus ristiti ja võeti gümnaasiumisse vastu ka kõige värskemad gümnaasistid ehk 10.klassi õpilased.

Seminaril said õpilased avaldada arvamust oma kooli huvi-tegevuse kohta ning pakkuda ka ideid, kuidas muuta gümnaasiumi õppetööd paremaks ja meeldivamaks. Lisaks õpilastele osalesid seminaril huvijuht Aivo Tammela ja gümnaasiumi klassijuhatajad Tiina Teder, Külli Hansson ja Rauno Alev.

Kell 13.15 koguneti kooli fuajeesse koos kottide ja kohvritega, et sõita bussidega Kloogaranda. Kellel sisaldas kott sooja jopet ja kampsuni, et ennast külmal sügisõhtul sooja hoida, kellel sinepit, hapukapsamahla, marineeritud merikapsast ja palju muud, millest juba samal õhtul rebastele õhtuks snäkke teha.

Õpilaste seas oli tunda head meeleolu ja ootusärevust. Kohale jõudes paigutati kõik kämpingutesse, ühes majas sai ööbida kuni kuus õpilast.

Pärast kämpingute sisseseadmist koguneti peamaja ette, et esimese ülesandena ennast gruppidesse jagada. Grupid koosnesid viiest õpilasest ja igas rühmas oli vähemalt üks esindaja igast gümnaasiumiklassist. Järgmine samm oli oma grupiga teha suur plakat, kus oleks ära toodud õpilaste enda nägemus Kiili gümnaasiumi kooli-

sõrmusest. Lisaks sellele pidi iga rühm kirja panema, milliseid koolis korraldatavaid üritusi gümnaasistid sooviksid ning milliseid oleksid valmis ka ise korraldama. Seejärel pidid grupiliikmed valima ühe enda välja-mõeldud ürituse ja selle korraldamise etappide kaupa kirja panema.

Viimasena oli vaja plakatile lisada ka ideed, mis aitaksid muuta meie koolis õppimise efektiivsemaks ja meeldivamaks. Mõtteid esitati seinast seinast, alustades sellega, et igatsetakse keemialaborit, ja lõpetades sellega, et tunnid peaksid algama tund aega hiljem ja kestma kauem. Oli väga meeldiv jälgida, kuidas seminari aruteludes said õpilased küsida õpetajatelt kooliga seotud küsimusi, mis olid varem kripeldama jäänud. Õpetajad ja õpilased suhtlesid omavahel vabalt ja viisakalt ning arutelud olid intensiivsed.

Pärast paari tundi tõstis ajutööd lahkuti üheskoos koosolekute saalist, kus õhk oli mõtte-tööst paks, ning minni õhtusööki nautima. Õhtusöögile järgnesid ettevalmistused õhtuseks rebaste ristimiseks. Kes riietas oma rebast, kes maalits rebastele näo- ja kehamaalinguid, kes meisterdas sinepist, marineeritud kalast ja merikapsast snäkke ja segas kokteile – tegevust jätkus kõigile. Kõrvalt vaadates oleks nagu tegu olnud töökate sipelgatega, kellest igaüks oma ülesannetega tegeles samal ajal sellest rõõmu tundes. Tasapisi

hakkasid oma majadest ilmuma ka rebased, kellel uued ja omapärased kostüümid seljas ja näos erivärvilised joonistused. Näha oli retrovälimusega Adidase dresse, ujumisrõngaid, miniseelikuid, sukkpükse, lutipumõeldud ürituse ja selle korraldamise etappide kaupa kirja panema.

“Olen valmis ja ma ei karda midagi!” või “Olen väga närvis!” kõlasid laused enne ürituse algust. Mõni ristitav oli hirmul ja ootusärevuses, kuna ei teadnud, millised tegevused ja proovikivid neid küll ees võisid oodata. Samamoodi olid hakkamist täis kõik 12. klassi õpilased. Nii mõnigi abiturient oli valmis lausa ristima rebaseid, kes tegelikult ei olnud neile määratud. Küsisime ka, kas rebased pannakse proovile ning tehakse nende õhtu põrguks. 12. klassi õpilased vastasid selle peale, et nad tahavad, et asi oleks päris hull, kuid siiski nauditav. Selles kas nauditav nende või rebaste jaoks, polnud nad veel päris kindlad.

Põhitseremoonia lõpus uurisime, kuidas rebased ennast tunnevad ja kas nad olid tegelikult hullemaks valmis. “Tunne on väga hea, sai palju nalja ja oli väga tore aega veeta teiste gümnaasiumikaaslastega,” teatas 10. klassi õpilane Oliver Kruve. Sarnaseid vastuseid saime ka teiste rebaste käest. Keegi ei kurtunud mitte millegi üle ja kõigil paistsid peas rahulolevad ja

rõõmsad näod. Rebased olid valmis hullemaks ja nad arvasid, et selline traditsioon võiks jätkuda ka edaspidi.

Rebaste sekka lisandus ka õpetaja Külli Hansson, keda on kaks korda varem juba Kloogarannas ristitud, tõsi küll, seoses teistsuguste kollektiividega. Õpetaja Hanssoni sõnul oli rebaste rollis olla raske, kuna gümnaasiumisse ei lähe ta mitte esimest, vaid kolmandat korda õpetama ning seetõttu arvas ta, et talle tehakse pisut ülekohtu. “Ma elasin selle üle,” ütles õpetaja naljatades peale kurnavat õhtust ristimisprogrammi. Abiturientide tehtud snäkid ja võileivad jäid õpetaja Hanssonil siiski proovimata, kuid hapukapsamahla maitset ta küll. Võrdluseks enda lapsepõlvega lausus õpetaja rõõmsalt, et vahel on vaja ka vanemana lollusi järgi proovida.

Kuid see polnud veel üldse ürituse lõpp. Kõik 10. klassi õpilased äratati öösel kella kahe ajal üles ning teatati, et nüüd minnakse vaikuse matkale. Tee peal hirmutati õpilasi natuke ning lõpuks jõudsid nad randa. Seal peeti rebastele kõne ja iga 10. klassi õpilane sai kaela medali enda “jumalalt”, mis tõendas seda, et nad on nüüd täielikult gümnaasiumisse vastu võetud. Lõpetuseks lauldi veelkord rebaste laulu.

Järgmisel hommikul sisustati aega sportlike mängudega ning seejärel oli juba aeg koju sõita. | **Carolyn Kokk ja Britta Unt**

Kaupo Kütt on vedanud Kiili spordielu juba pea 30 aastat

Foto: Rein-Matthias Viljak

Kaupo Kütt.

☉ Kiili spordielu arendajal, selle eest vastutaval meie oma vala kodanikul ja kooli vilistlasel Kaupo Küttil on järgmisel aastal väike juubel. Nimelt täitub tal 30 aastat oma töö alustamisest spordirajatiste meistrina Kiilis. Just tema on see mees, kes varsti juba 30 aastat on hoidnud korras kooli staadioni, sättinud kõik vajaliku paika kõikvõimalikeks võistlusteks, talvel suusaradu teinud ja palju muudki.

Millisena mäletad Sausti kooli 19. lendu ehk oma klassi? Olite rohkem õpihimulised või tegite pigem pättusi?

Kuidas ma ütlen... Pättusi tegime ka, loomulikult tegime. Aga väga tore klass oli. Väga palju sai sporti tehtud.

Said sa nende kõigiga hästi läbi?

Väga hästi. Praegugi oli see vilistlaste kokkutulek koolis, mis oli super, ja saime kõik uuesti kokku. Mul olid lahedad klassiõed ja -vennad.

On sul mõni pättus ka oma kooliajast meelde jäänud?

Ei noh, mis seal ikka, õpetajatele nagu... jah... hehe.

Panite õpetajate toolide alla knopkasid?

Ei, kuidas ma ütlen... Normaalseid pättusi sai tehtud, mitte ei läinud kellelegi füüsiliselt kallale, vaid tegime lihtsalt selliseid õpilase pättuseid. Õpetajad ikka karistasid ja õpilased said ikka õige asja eest peksa ka õpetaja käest.

Aga kuidas olid lood tüdrukute patside tõmbamisega?

Oi, eks neid sai ikka tõmmatud ja tüdrukuid näpistatud. Jah, eks need asjad käisid ka kaasas. Siis olid ju need esimesed pruudid seal klassis. Ikkagi pidid ju kuidagi seal ennast näitama.

Mis tunnid olid kõige raskemad?

Minu jaoks olid praktiliselt kõik rasked, aga need füüsilised, keemiad ja üldse sellised ained peale väga ei läinud. Ei tahtnud praktiliselt üldse tundi minna.

Ja lemmiktund?

No ikka kehaline. Vahetund ja kehaline kasvatus – seal pole variantigi.

Olid spordis hea siis?

Jah! Siis sai ikka kõvasti ja väga väga palju sporti tehtud. Korvpalli, jalgpalli ja kergejõustikut. Ikka praktiliselt igal ajal sain olla kooli spordikoondises. Tegelikult ma Sausti kooli tulles ei teadnud korvpallist midagi. Ma tulin tegelikult siia kooli 4. klassi ja siis ma hakkasin spordiga tegelema. Korvpall tuli kõigepealt, siis läksin jalgpalli. Ma sain isegi Harjumaa jalgpalli noortekoondisesse omal ajal. Võrkpalli mängisin vähe,

siis väga võrkpalli tunnis ei mängitud. Tunnis võibolla vahel niisama tõksasime võrkpalli, aga see polnud see, mis tänapäeval. Number üks oli ikka korvpall, olime Harjumaa meistrid, panime kõikidele koolidele ja keskkoolidele ära ikka pika puuga. Siis mõllasime nagu Tat-si poisid võrkpallis praegu, nii tegime meie kunagi korvpallis.

Kuidas sa üldse Kiili spordibaasi juhiks ja spordirajatiste meistriks said?

Ma olen peaaegu 30 aastat Kiili spordirajatiste meister olnud, järgmine aasta saab 30 täis. Olev Rannik võttis mind tööle. Tegelikult olen praegugi spordirajatiste meister. Kuna ma olin kogu aeg nii või naa saalis, siis tegi endine koolidirektor mulle pakkumise hakata spordihalli juhatajaks. Ma ütlesin, et väga ei taha olla, aga ta ei andnud mulle valikuvõimalust. Nii see lihtsalt juhtus. Töö ongi selline, et põhimõtteliselt siin saalis kogu aeg eladki. Kõik võistlused käivad läbi minu.

Ehk sa said spordibaasi juhiks puhtjuhuslikult?

Mitte päris juhuslikult. Eks endine direktor arvas, et õige mees ma selleks olen. Ma niikuinii olin siin (saalis) kogu aeg, 24 tundi ja nii see siis läks. Ei mäletagi, kaua ma siis juht olin? Kaks aastat või neli aastat. Selline siis mu töö nimetus oli. Praegu olen jälle tagasi spordirajatiste meister, aga teen sama tööd ikka mis juht. Pole vahet, mis see nimetus on, olen ma spordibaasi juht või keegi muu – töö on ikkagi sama. Võistlused, trennid, õhtused trennid, nädalavahetustel võistlused – kõik pean mina paika panema. Kolhoosiajal olin ma spordimeetodik, ega praegu on põhimõtteliselt sama nimetus. Ma midagi paremat teha ei osanud ja niimoodi ma sellele ametile sattusin. Ei teagi, kas oli õige või vale otsus.

Ma arvan, et see oli väga õige otsus.

Vahel mõtled küll, et kopp on ees juba, aga siis läheb tuju jälle paremaks. Siis pole hullu enam midagi. Aga töö meeldib. Ma räägin, vahest tulevad sellised halvad tujud peale, et ei viitsi ja ei jaksa enam, aga siis on vaja sõpradega koos olla ja kõik läheb üle. | **Karl Erik Villems**

Joonistused: Kaspar Tiisvend

Mida arvavad Kiili gümnaasiumi õpilased oma koolist?

⦿ Triin Hiiekivi (TH) 9.b klassist, Dominic Veskimäe (DV) 7.a klassist, Laura Linkolm (LL) 9.a klassist, Grete Einmann (GE) 4.b klassist ja Kaur Kennert Nurmik (KKN) 5.b klassist jagavad oma mõtteid koolielu kohta.

Mis meeldib Sulle meie kooli juures ja mis võiks parem olla?

TH: Meie kooli juures meeldib mulle meie kooli erinevad võimalused vaba aja veetmiseks ja koolipere. Eks alati võiks rohkem ruume olla, aga õnneks mahume napilt ära. Teine vahetus aitab ka kindlasti kaasa, enne seda oli maja peal ikka väga palju pisikesi lapsi ringi jooksmas, nüüd on juba rahulikum.

LL: Mulle meeldib väga see, et kooli koridorides on erinevad mängud, mis hoiavad lapsi telefonidest eemal, näiteks kabelauad. Kooli juures ei meeldi mulle see, et külmade ilmade saabudes on ka koolimaja väga külm.

GE: Mulle meeldib see, et on kontrollitud, kus võib olla telefonis ja kus ei või. Muuta tahaks ma seda, et ei oleks kohustuslikul kirjandusel kindlat teemat, et saaks ise valida, mis raamatut sa lugeda tahad.

KKN: Mulle meeldib meie kooli juures, et tehakse toredaid ja sportlikke üritusi. Parem võiks olla see, et saaks kaugeemale reisida.

Millised kooliüritused meeldivad Sulle kõige enam?

TH: Kõige toredamad on need, mis arendavad. Sellel kooliaastal oli mu lemmik iseseisva õppe päev, saime ise oma aega planeerida ja ilma klassiruumis olevate segajateta rahulikult omas tempos õppida.

LL: Mulle meeldib väga sõbrapäev, sest siis saad saata teistele kirju, kinkida armsaid kingitusi ning sellega teiste tujule heaks teha.

GE: Mulle meeldib teatejooksupäev, sest seal on huvitavad

rajad ja mõnus joosta
KKN: Sportlikud kooliüritused, näiteks rahvastepalli võistlused.

DV: Mulle meeldivad kõige rohkem kooliaasta lõpu- ja alguse aktus. Mulle meeldib ka filmiõhtu.

Kas sooviksid mõne sündmuse meie õppeaastasse lisada? Millise ja miks?

LL: Näiteks võiks meie koolis olla vähemalt üks kord aastas raamatu lugemise päev. Õpilased valmistavad oma lemmikraamatut tutvustava esitluse (pilt, plakat, QR-kood jne), osalevad viktoriinis (tuleb tunda raamatute tegelasi, sisu, kirjjanikke) ja lugemistunnis, kus kõik õpilased ja õpetajad loevad oma pooleliolevat raamatut või siis lemmikraamatut. Ma arvan, et raamatu lugemise päev oleks oluline lisand meie õppeaastasse sellepärast, et tänapäeval loetakse raamatuid väga vähe ning reeglina ainult kohustuslikku kirjandust.

GE: Minu arust on meil piisavalt üritusi ja ma ei paneks ega tahaks midagi juurde.

KKN: Õuduste õhtu. Kõik lähevad erinevaid õudusfilme erinevatesse klassidesse vaatama.

Miks otsustasid siia kooli tulla?

TH: Meie perekond elab Kiili vallas ja elukoha järgi tuligi kooli valik.

LL: Ma olen elanud terve oma elu Kiilis, ja kuna see kool oli kõige lähemal ning sobis väga hästi, siis ma jäingi siia.

DV: Sellepärast, et ma kolisin Kiili ja mulle meeldib see kool.

Kuidas meeldib Sulle meie koolitoitlustus?

TH: Kooli peal ringleb koolitoidust palju õuduslugusid, kuid tegelikult pole see nii hull. Koolisöökla supid on tavaliselt hästi tehtud ja praedki pole nii hullud.

LL: Koolitoitlustus on hea, eriti sel aastal, kuna seda on rikastatud uute troopiliste puuviljade ja uute praadidega. Küll aga tuleb tunnistada, et kartulid ei ole alati täiesti läbi keedetud.

GE: Minu arust on meil väga hea koolitoit.

KKN: Võiks parem olla. Kartulid on liiga kõvad. Ja magustoidud võiksid paremad olla.

Kui Sa saaksid olla 24 tundi superkangelane ja saaksid koolile teha ükskõik mida, siis mida Sa teeksid?

TH: Ilmselt ehitaksin juurde ruume. Ruumipuudus on olnud probleem juba mitu aastat ja siis saaks kõik õpilased ühel ajal koolis käia.

LL: Muidugi ma teeksin kooli suuremaks, sest koolis on liiga palju õpilasi ning liiga vähe ruumi. Samuti lisaksin koolile keemialabori, kuna see muudaks õppimise palju põnevamaks.

GE: Mina ehitaks kooli kõrvale ujula. Ja natukene ruumi juurde.

DV: Muudaksin kooli hubasemaks ja modernsemaks.

Kuidas suhtud koolikiusamisse? Kas oled ise sellega kokku puutunud?

TH: Alati öeldakse, et koolikiusamist on palju, aga näha seda küll ei ole. Võibolla väiksemad veel lükkavad ja löövad üksteist, aga 5. klassidest edasi seegi kaob. Kui midagi üldse on, siis küberkiusamist, seda kahjuks nii lihtsalt ei avasta. Seda, et kedagi koridori peal narritakse ja mõnitatakse, ei ole. Ise pole ma kunagi näinud, et kedagi tõsiselt kiusatud oleks. Mõnikord veel tehakse üksteise üle nalja, kuid seda ei võeta tõsiselt.

LL: Kui aus olla, siis minu arvates on koolikiusamine Kiili gümnaasiumis üks suurimaid probleeme. Sellega on kokku puutunud minu väga head sõbrad ning vähesel määral ka mina.

KKN: Tegelikult mulle ei meeldi koolikiusamine, aga ma ise mõnes mõttes kiusan neid, kes käituvad imelikult, ja neid, kes ise alustavad millegagi.

DV: Mulle ei meeldi koolikiusamine. Mu klassivennad on koolikiusamisega väga seotud. | Ingrid Sooberg

Miks õpilastele koolis ei meeldi ja kuidas seda muuta

⦿ Septembrikuus toimus gümnaasiumi rebaste ristimise ja koostöö laager Kloogal. Kõige lõbusa kõrval toimus ka arutelu teemal “Mis võiks koolis olla teisiti?”.

Pikast vestlusest ja arutelust jäi meelde mitmeid mõtteid. Sagedi ei meeldi õpilastele kool, sest tihti ei suhtuta neisse nii, nagu õpilased tahaksid ehk sõbralikult ja lugupidavalt, seda nii kaasõpilaste kui õpetajate poolelt. Samuti valmistab raskusi kodutööde maht, mis kõigub ühest äärmusest teise – kord on õppida vähe ja siis jälle väga palju korraga.

Õpilastel napib ka lihtsalt vaba aega, et puhata, sest kooliga seotud pikaajalised kohustused vajavad täitmist. Kuidas seda olukorda muuta?

Rohkem lugupidamist!

Minu arvamus on, et igal mündil on kaks poolt. See, kas inimene suhtub teistesse inimestesse hästi või halvasti, saab alguse kodusest kasvatuses. Vanemate eeskujul, lapsest hoolimise ja temaga tegelemine ning kodune keskkond kujundavad lapse suhtumist ümbritsevasse. Koolides napib õpetajaid, sest õpetaja töö on raske ja suurt pühendumist nõudev. Veelgi keerulisemaks teeb olukorra vähenenud austus õpetajate vastu, mis on seotud õpilaste äraheitmisega.

Lugupidamatu suhtumine õpetajatesse väljendub selles, millisel viisil õpilane räägib õpetajaga, kuidas ta reageerib õpetaja korraldustele ning kuidas ta suhtub õppetöösse üldiselt. Üks põhjustest, miks tänapäeval on vähem austust teiste vastu, on see, et ollakse egoistlikud. On harjutud saama oma tahtmist ning ei osata näha teiste vajadusi ja nendega arvestada. Selline käitumine võib väljenduda juba lasteaia ja seal edasi juba ka koolis.

Õpetajad ei saa alati lapsi

korrale kutsuda, sest nende vanemad kaitsevad oma võsukest ning lapsed ei taha ja ei oskagi mõnikord kuulata ning teisiti käituda. Kuna vanemaid mõjutada ei saa, peab tegelema lastega. Näiteks peaks juba algklassides rohkem tähelepanu pöörama viisakusele ja õpetama teiste austust teiste vastu, alustades oma eakaaslastega ning lõpetades vanemate inimestega.

Õpilasi võiks julgustada teisi aitama, et suurendada nende empaatiavõimet nii, et see saaks osaks nende identiteedist.

Vähem kodutöid

Kodutöid peaks andma teha mõistlikus koguses. Iga päev võiks olla teha pisut, et ei koguneks ühele päevale korraga palju. Kuigi gümnaasium on ettevalmistus ülikooliks ja raamatute lugemine hariv ja väga vajalik, samuti nagu uurimistöö kirjutamine, tundub mulle, et suur osa õpilastest jääb kodutööde õigeaegse esitamisega siiski hätta.

Kui oleks võimalik, siis jäta-ks õpilased koolitööd kooli ega võtaks neid koju kaasa, nii nagu soovitatakse töötavale inimesele töö muresid koju mitte kaasa võtta. Aga me teame, et see ei muutu ning siin jääb küsimuseks ikkagi õpilaste oskus aega efektiivselt kasutada. Tänapäeva elu on täis sõltuvust tekitavast elektroonikast ja nutiviidist, mis rõõvivad väga palju vaba aega nii noorte kui ka täiskasvanud inimeste eludest.

Seega on vajalik osata oma aega paremini planeerida ning seada paika oma prioriteedid ja eesmärgid. Õpilastele peaks õpetama aja õiget kasutamist, et nad ei raiskaks kodutöödele mõeldud aega kõrvaliste tegevustele. Nad peaksid õppima aega väärtustama ja mõistma, et saavad õpitu paremini selgeks kui sellele ka kodus veidi aega pühendavad. | Saara Pors

Kõik kooli erilehe lood on kirjutanud Kiili gümnaasiumi 11. klassi õpilased. Õpilasi juhendas Kiili gümnaasiumi eesti keele ja kirjanduse õpetaja Rauno Alev.

Sudoku: Jan Arro

	7	4				6		
9		2	4					7
5		8	7					
	5	9			8	1		
1								
4			2		3	9		
			8				6	9
		5		7		8		
8	9		3		4		2	

5	2	7	4	9	3	1	6	8
1	3	8	2	7	6	5	4	9
6	9	4	1	5	8	3	2	7
9	5	9	3	1	2	7	8	4
8	4	2	7	6	5	9	3	1
3	7	1	8	4	9	6	5	2
4	1	3	9	2	7	8	6	5
7	8	5	9	3	4	2	1	6
2	9	6	5	8	1	4	7	3

Kuidas lapsed Kiilis roboteid ehitavad

☉ “Kui kakssada aastat tagasi oleks öeldud, et inimene hakkab lendama, siis oleks sind selle jutuga Kuu peale saadetud ja öeldud, et inimene ei hakka kunagi lendama. Aga juba üsna varsti tulid lennukid ja lennati mis hirmus,” räägib robotika huviringi juht Liia Tammes noortele ja väikestele Kiili kooli robotikutele.

Jutu mõte on lihtne: arvata praegu, et robotid ja programmeerimine ei saa osaks meie igapäevaelust, on tõele sama lähedal kui kahesaja aasta tagune väide, et inimene ei tõuse kunagi maapinnalt õhku.

“Ma leian, et robotika on juba täna teine kirjaoskus, ilma milleta lapsed hakkama ei saa. Poodides on automaatkassad, pangad asendavad kontoreid automaatidega, kõik asjad muutuvad automaatseks – Ameerikas künnavad traktorid põllul, traktorist istub toas arvuti taga ja juhib masinat sealt. Midagi pole parata, tehnika tuleb peale ja meil on tarvis inimesi, kes oskaksid masinatele ütleda, mida masinad tegema peavad,” räägib Tammes.

Kõik kõlab lihtsalt, kuid kui peaks asjatundmatule lühidalt

ja lihtsalt selgitama, mis on robotika? “Oskus õpetada masinat sinu tahte järgi tegutsema,” sõnastab Tammes.

Lapsed missioonil

Kiili gümnaasiumis käib kõigi gruppide peale robotikaga tegelemas umbes 60 last. Kõige väiksemad on 1. klassist, kõige vanemad käivad 6. klassis. Lisaks teeb Tammes robotikaringi ka Kiili lasteaias. Peale Kiili käib ta robotikat õpetamas Sakus, Viimsis ja Tallinnas. Siiani on tegu huviringidega, koolide õppekavasse see veel ei kuulu.

Robotite ehitamiseks kasutavad lapsed spetsiaalseid Lego klotse ning robotite juhtimiseks tarkvara. Mida vanemad lapsed, seda keerukamaid roboteid ehitatakse. Keerukam tähendab, et seda rohkem erinevaid ülesandeid ehk missioone suudab robot sooritada.

Kõige väiksemad Kiili koolilapsed valmistuvad iga-aastaseks suursündmuseks Robotexiks. Suuremad osalevad aga First Lego League's, mille parimad pääsevad rahvusvahelistele võistlustele. Ja Liia Tammes kinnitab, et robotika tase Eestis laste seas on hirmkõrge, lau-

Foto: Marko Tooming

Noored robotikud konstrueerivad Kiilis oma esimesi masinaid.

sa maailmatase.

“Võimalused robotikas on väga vinged. Lapsed võivad teha täiesti fantastilisi asju. Olen ise käinud rahvusvahelistel võistlustel ja sealseid tipprobooteid näiteks mina enam järele teha ei oska. Ka siin Kiilis on väga tublisid lapsi, kellele anna ainult jupid kätte ja nad teevad täiesti usumatuid asju,” räägib ta.

Need nublud aga, kes robotikaringis klotse kokku panevad ja robotile mootoreid ja kontrol-

lusi lereid külge ühendavad, maail-

matasemest ja suurtest võistlustest veel ei mõtle. Neile on see kõik lihtsalt huvitav. Robotikaringi grupid täitusid Tammese sõnul kiiresti, ja ainus, mis takistab arengut, on kooli ruumipuudus.

Kuid kuidas panna lapsed tundma huvi programmeerimisest vastu? “Eks väiksematel tuleb arusaam programmeerimisest keerulisemalt. Ma siis räägin neile, et ka sina oled natuke programmeeritava roboti moodi – kui ema sind hommikul käsutab, et

pane riidesse, pese hambad ära, söö köht täis ja mine kooli. Nüüd sa pead robotile õpetama, mida sina tahad, et ta teeks,” selgitab Tammes.

Tüdrukud ja robotid

Tammes, kes ise on magistrikraadiga IT alal ning kellele kuulub robotikakoolitustega tegelev firma Robotkaru Robotikakool, arvab, et maast madalast robotikaga tutvumine ja tegelemine loob soodsa pinnase tulevastele inseneridele ja teadlastele.

“Uuringud näitavad, et kui inimene hakkab täiskasvanuna ametit valima, siis sõltub valik palju sellest, millega ta on oma noore elu jooksul kokku puutunud. Siin puutuvad nad kokku inseneriteadustega. Kui laps teab, et on olemas robotika, programmeerimine ja loodusteadused, siis päris suure tõenäosusega ta läheb ja valib sellise eriala,” räägib Tammes.

Omaette mure on tal tüdrukutega. Ei, mitte sellepärast, et tüdrukud kuidagi kehvemad robotikud oleks – Tammese sõnul on tal ringides väga vinged tütarlapsed, kes teevad poistele pika puuga ära – vaid pigem stereotüüpse arusaama tõttu, et tüdrukud ja robotid ei sobi kokku. Tammes aga julgustab tüdrukuid kindlasti tulema ja kätt proovima.

“Tüdrukutega on see probleem, et neid kas ei julgeta või ei taheta robotikasse panna, vanemad arvavad, et tüdrukut ei huvita. Ja tüdrukud ise tulevad siis, kui sõbranna juba ees. Neid peab julgustama, et vähemalt tuleksid ja vaataksid ja teaksid, et selline asi on olemas,” arvab Tammes. | **Marko Tooming**

Ristsõna: Jan Arro

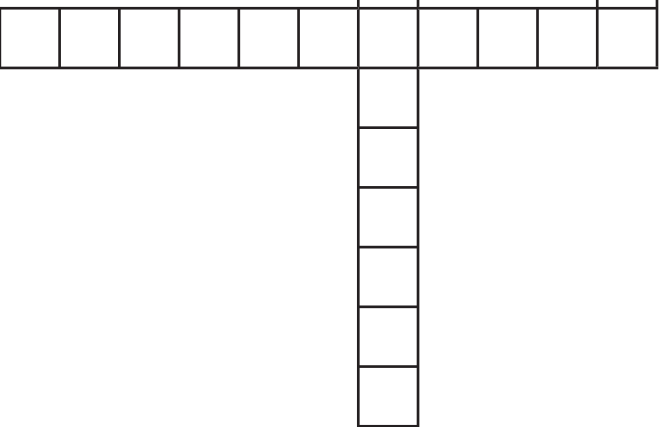
Paremale

- 2. Mis nimetust kandis kolhoos, mille keskasula oli Kiili?
- 4. Mis kuus on Kiili valla sünnikuupäev?
- 5. Kiili valla võistlussari “... mängud”?
- 7. 2018. aasta suvel Luigel toimunud huumorifestival?
- 10. Mis õppesuund on Kiili gümnaasiumis ainsana esindatud?

Alla

- 1. Mitu küla on Kiili vallas?
- 3. 2011. aastal Kiili Kammerkoori ja Kiili Kunstide Kooli kammerorkestri ühissalvestisena ilmunud CD?
- 6. Paekna külas alguse saava jõe nimetus?
- 8. Mis tänaval asub Kiili Gümnaasium?
- 9. Mis on praeguse Kiili Gümnaasiumi direktori perekonnanimi?

10

- Vastused
- 1. Kolmteist
- 2. Rahva Võit
- 3. AnimateerumBona
- 4. Juuli
- 5. Vallaräva
- 6. Väana
- 7. Luige nokk
- 8. Kooli
- 9. Pekkenen
- 10. Multimeedia

16. detsembril
kell 16.00
Kiili Rahvamajas

Kiili valla
noorte ja vanade pensionäride
JÕULUPIDU

Esinevad
Kiili kunstide kooli õpilased ja
Henry Laks

www.kiilirahvamaja.ee
facebook.com/kiilirahvamaja

◎ SPORDIÜUDISED

Jalgpall

◎ 17.–18. novembril toimus Kiili spordihallis juba 11. korda rahvusvaheline harrastajate saali jalgpalliturniir OlyBet Indoor Session – kokku alustas pühapäeva õhtul lõppevat teekonda ihaldatud karikani 16 võistkonda Eestist ja Soomest – muutes ettevõtmise lähiregiooni suurimaks omalaadseks! Toimus 48 mängu.

Esmakordselt osales turniiril ka Kiili meeskond. Mängiti D-alagrupis. Esmalt võideti 3:1 eelmise aasta kolmandat kohta, Saule IT Services meeskonda (väravad Taavo, Rainer, Taavi). Teises mängus võideti samuti 3:1 FC Viru Valge (Soome) meeskond (väravad Karl-Sander 2, Erki) ja viimases mängus Karl-Sanderi väravast Eesti Energia meeskond 1:0. Tasuks 9 p ja alagrupi esikoht. Veerandfinaalis võideti 2:0 Kaamos meeskonda (väravad Joosep, vastaste omavärav).

Poolfinaalis saavutati magus – eriti magus – võit eelmise aasta võitja meeskonna Havi Logistics meeskonna üle 2:0 (väravad Taavo 2). Finaalis Icefire/Pocopy meeskonna vastu jäddi 0:1 kaotusseisu. Joosep viigistas 1:1, tundus juba, et mäng läheb penaltide peale, kuid siis löid vastased endale omavärava ja mäng oligi läbi. Jess! Tubli töö, mehed!

Võidukas meeskonnas mängisid Taavi Kaarmaa, Erki Olesk, Taavo Velt, Vaido Velt, Toivo Tomingas, Riivo Rohi, Karl-Sander Eensoo, Joosep Raudsepp, Rainer Pöld. Võistkonna esindaja Kaupo Kütt. Tänu korraldajatele – Spordipilet OÜ – ilusa turniiri eest ja aitäh võidusärkide eest Aleksander Saharovile.

Algasid mängud ka saali jalgpalli rahvaliigas. Kiili vallast osaleb sel aastal üks meeskond – FC Nabala. Mängitakse C-alagrupis. Tegemist on Kiili ja Nabala meeste ühendmeeskonnaga. Kuna mehed teevad sel aastal trenne koos, siis tundus loogiline, et tehakse üks meeskond. Rõõm on ka selle üle, et meeskonna treeningutega ja mängudega liitus Kiili vallas Lähse külas elav endine Eesti koondise mängija, suurte kogemustega ja üldse lahe tüüp Aleksander Saharov.

Kui esimeses mängus kodus saalis Kiilis kaotati kindlalt 6:13 naabritele Saku vallast Saku Jalgpallklubile (väravad Sven 2, Aleksander, Ott, Erki, Jaan), siis teises mängus Kurtina kooli võimlas kohaliku FC Kurtina All-Starsi meeskonna vastu lõi Aleksander juba neli väravat ja aitas FC Nabala raske 8:6 võiduni (lisaks Sven 3 + vastaste omavärav).

Korvpall

◎ Tallinna Kossuliigas jätkub Kiili SK meeskonna raske teekond esimese võiduni B-divisjoni põhiturniiri B-alagrupis. 3. mängus Tallinnas kaotati 35:70 BC Hundid meeskonnale (Allen

Rahvusvahelise saali jalgpalliturniiri "Olybet Indoor Session 11" võitja Kiili meeskond.

Gomelis toimunud maailmameistrivõistlused rahvusvahelises kabes.

Eesti koondise maailmameistrivõistlustel Valgevenes Gomelis. Emilia Kello esimeses reas paremal.

Talviste 11 p). 4. mängus kodus saalis Kiilis olid kõik nende vastu – kohtunikud, pealtvaatajad, korvid, pallid, paha ilm jne... – kaotati Keila KK meeskonnale "napilt" 55:110 (Milvert Vaaks – 25 p: kuus 3-punkti viset + vabavisked 6/3).

5. mängus Lasnamäe sportmängude majas Aexpo/Estravan meeskonna vastu tuli taas vastu võtta kaotus, seekord numbritega 44:63 (Janek Zhurba 17 p, Mikk Rannik 11 p). Ükskord me võidame niikuinii!

Eesti naiste korvpallikoondis pidas viimase mängu 2019. a Euroopa meistrivõistluste kvalifikatsiooniturniiril, kui Poolas

kaotati kohalikule rahvuskoon-disele 51:82 (Birgit Piibur 4 punkti, 2 resultatiivset söötu, 3 lauapalli).

Võrkpall

◎ Eesti meeste 2018. a karika-võistluste veerandfinaali korduskohtumises Pärnu pordihoo-nes kaotas TalTech/Kiili meeskond kohalikule Pärnu Võrkpal-liklubi meeskonnale kindlalt ja kiirelt 0:3 (19:25, 16:25, 16:25) ning langes edasise konkurent-sist välja. Kuna aega jäi tagasisõiduks veel kuhjaga, saigi mõnusalt kohalikus veekeskus-es ja spaas veemõnused nauti-

da ja saunas lebotada. Teeb kadedaks!

Tallinna Ülikooli meeskond (Urmas Piik ja Nils Erik Rühka) kaotas kaks mängu kokkuvõttes 0:2 Bigbank Tartu meeskonnale ja langes samuti konkurent-sist välja. Viimases kohtumises koduväljakul anti korralik lahing: kaotati 1:3 (30:32, 17:25, 26:24, 21:25). TalTech meeskond (Kaur Palang) kaotas mängudega 0:2 Rakvere VK meeskonnale.

Meeste 1. liiga põhiturniiril võitis TalTech/Kiili kodus saalis Kiilis Pärnu SK/VK 3:0 (25:12, 25:20, 25:6). Kahjuks kaotati põhimõttelises mängus Tallinna Ülikoolile (Urmas Piik, Nils Erik Rühka) kodus 0:3 (23:25, 25:27, 21:25), kaotati Rakvere spordihallis kohalikule BMF/Rakvere VK meeskonnale 0:3 (20:25, 22:25, 14:25) ja võideti jällegi põhimõttelises mängus Lotus-Timber/Neemeco SK (peatreener vana semu ja võistkonna kaaslane Kuldar Männilaan) meeskonda 3:2 (21:25, 25:21, 29:31, 25:17, 15:11).

Tabeli liider on hetkel Tallinna Ülikooli meeskond 18 p (6 mängust 6 võitu), TalTech/Kiili hetkel 8. kohal (6 mängust 3 võitu) 8 p, 9. kohal Audentese SG/NK (Rasmus Meius, Sander Palang) 5 p (6 mängust 2 võitu). Coolbet Rahvaliiga meeste 2. tugevusgrupi C-alagrupp: Tallinna Lennujaama SK – Wilsons VK/O Kaks Service 1:3. D-alagrupp: SK Tats – Kaitseväge 3:2, SK Tats – Sylvester 3:0, SK Tats – LivalSport 3:0.

Naised, 1. tugevusgrupi A-alagrupp: Kiili SK 1 – VK Tervis 1:3, Kiili SK 1 – Server 3:0.

Naised, 2. tugevusgrupi D-alagrupp: Kiili SK 2 – VK Kramp N3 3:0.

Sega 2. tugevusgrupi A-alagrupp: XO – Aruküla 3 3:0.

Naiste Eesti meistrivõistluste põhiturniir: TalTech/Tradehouse (Maria Säästla, Johanna Maar) hetkel 3. kohal.

Kabe

◎ Kiili gümnaasiumi 10-aastane õpilane Emilia Kello osales Valgevenes Gomelis toimunud maailmameistrivõistlustel rahvusvahelises kabes ning saavutas 9 p (4 võitu ja üks viik) väga tubli 18. koha. Emilia vanuseklassis osales võistlejaid Valgevenest, Venemaalt, Hiinast, Mongooliast, Ukrainast, Hollandist, Poolast, Lätist, Leedust, Ungarist. Tubli tüdruk!

Keegel

◎ Eesti lahtised paarismängu meistrivõistlused: mehed – 5. koht Margus Mänd, 9. koht Toomas Vendel-Jens Vendel, 18. koht Marko Kikas. Naised – 1. koht Eve Urbas. Palju õnne!

Eesti 11. klubide võistkondlikud meistrivõistlused: mehed – 1. koht KK Reval 1 (Marko Kikas, Margus Mänd). Palju õnne! Naised – 1. koht KK Reval (Eve Urbas). Palju õnne! | **Kaupo Kütt**

◎ KUULUTUS

Kiili Vaimse Tervise Kooli töötuba “Armastus” Luige kandikeskuses 9. detsembril kell 15

◎ Seekordne praktiline töötuba on nii meestele kui naistele.

Läbi koolituse õpime armastuse olemust, õpime seda looma, hoidma ja jagama. Mis on siis see salapärase armastuse energia? Kellel on võim ja vägi teda Sinu ellu kutsuda või siis jälle ära kaotada?

Kui sinu enda sees pole armastuse tunnet, siis ei suuda sa ei anda ega vastu võtta armastust. Me igatseme ja januneme selle järgi, aga keegi teine ei saa meid sellega täita. See on meie endi töö. Kui sa oled armastuses, siis sa näed kogu maailma läbi selle tunde ja sul on lihtsam mõista ja kaasa tunda teistele.

Sinu ülesanne on hoida oma süda avatuna iseendale ja teistele. Alustama peab aga iseenda armastamisest.

Oled oodatud ühinema, et hoitud ruumis avaneda ja kogeda iseennast ja teisi.

Registreeru tel 510 1780 või saada kiri: kiilinaisselts@gmail.com. Omaosaluse panus on 3 eurot inimene, sisaldab väikest tervislikku pausi. Koolitus toimub Kiili Vaimse Tervise Kooli raames. Kogu kava on leitav internetis, ole kursis. Projekti on rahastatud kohaliku omaalgatuse programmi vahenditest.

Juhendajad

Kristiina Laasi: “10 aastat tagasi teadvustasin endale, et õnn ei tule väljastpoolt, ning sellest hetkest, kui avasin ennast uutele teadmistele, hakkasin avastama enda jaoks uut maailma läbi erinevate kursuste ja raamatute. Elu hakkas nõudma u 7 aastat tagasi, et pööraksin tähelepanu naiselikkuse teemale, mis on õpetanud mulle iseennast armastama, oma keha kuulama ja väge tajuma ning vastu võtma. See on olnud põnev ja avardav teekond, mille pöördepunktiks sai kuuajane Shashi Solluna naiste taotantra koolitus Tais.

Oma teekonnal olen läbinud mitmeid koolitusi ja kursuseid nii meil kui mujal ning omandanud tantristlikke, taostlikke, šamanistlikke ja naiselikkust toetavaid praktikaid tunnustatud koolitajate käe all. Olen ser-

tifitseeritud TAO Tantric Arts Sacred Femininity juhendaja. Ning viimased 3 aastat olen juhendanud töötubasid nii naistele-meestele kui ka läbi viinud ainult naisteringe. Nüüdseks võin öelda, et olen õnnelik, sest saan teha seda, mida armastan, praktiseerida elamist oma tões ning olla naiselik Naine suurepärasele Mehele.”

Katre Rajur: “Minu päriselt Naiseks kasvamise teekond algas aastal 2006 suvel šamanistlikus laagris, kus ma esimest korda oma elus ühel päeval tegin väga lihtsaid praktikaid teiste naistega koos. See kõik oli nii lihtne, kuid see muutis minus midagi väga sügavalt. Esimest korda elus kogesin ma, et see, kes ma olen, just see naine minu sees, on midagi väga õiget, ilusat ja head. Sellest alates olen ma Naiseks olemise müsteeriumisse pilke heitnud erinevate nii šamanistlike kui ka tantra õpetajate käe all – Naira, Mari-ka Tamm, Sarita, Malaika, Sandra Puja Pijl, Zola Dubnikova, Deborah Sundahl. Ka oma igapäevast elu püüan elada justnimelt läbi teadlikult naiseks olemise.

Olen sertifitseeritud kundalini ja yin jooga õpetaja. Minu suureks kireks on tantsimine, kuna see on imeline vahend enda kiireks ja tõhusaks häälestamiseks kehasse, tunnetusse ja naisenergiasse.

Naisteringe olen ma läbi viinud alates 2013. aasta kevadest. Alguses olid need naiste meditatsiooni õhtud kundalini jooga traditsioonile toetuvad. Viimased kaks aastat, koos Kristiina Laasiga, oleme me kasutanud tantra maailmast pärinevaid praktikaid.

Oma olemuse uurimine, avastamine ja kogemine on minu jaoks üks lõputult põnev ja erutav seiklus. Koos teiste naistega ühise ruumi loomine, erinevate praktikate tegemine ja oma kogemuse jagamine on midagi väga-väga erilist, mida tahan kogeda veel ja veel. Iga kord tunnen ma selgelt, kuidas ma jõuan iseendale järjest lähemale ja lähemale ning taasühinen millegi mulle väga olulise ja kalliga, kuid unustatuga, mu sees.”

AIA- PARGI JA METSATEHNIK

AUTOPIRNIID OSRAM, KOJAMEHED TRICO, JÄÄ- JA LUKUSULATAJAD JNE

metabo MAJAPIDAMISSE, EHITUSELE

ELEKTRI- JA AKUTÖÖRIISTAD* -20%

akutrellid, tikksaed, ketassaed, nurklihvijad, otsikute ja puuride komplektid, säekettad, foonid jne.

*tavahinnaga tooted 1.-15.12.2018

YUASA AUTODELE, MURUTRAKTORITELE

YUASA AKUD ja AUTOTARVIKUD* -10%

*tavahinnaga tooted 1.-31.12.2018

TEHNIKA MÜÜK, HOOLDUS JA VARUOSAD

STIHL **TIGA** **TORO** **LASKI** **WORX** **VARI**

AIATÄHT SAKU: Tehnika 7, Saku keskel, E-Tehno autoülevaatuspunkti kõrval

E-R 9 – 18 ja L 10 – 13

Tel: 5324 4296 **E-post:** saku@aiataht.ee

www.aiataht.ee **www.facebook.com/aiataht**

HopKid väärtustab lapsevanemate ja laste aega!

Kooli ajal on laste liikumise vajadus marsruudil kodu-kool-huvikool-kodu väga aktiivne. Kuidas laste sõidutamine punktist A punkti B teha mugavaks ja turvaliselt, ilma et ise peaks lapsi sõidutama?

Nutikate lapsevanemate poolt on loodud platvorm HopKid.

See on sõidu- ja saatmisteenuse platvorm, mis paneb kokku transporditeenuse ja lapsehoidja parimad omadused ning võimaldab lasta lapsi turvaliselt sõidutada ja saata kooli, trenni, sünnipäevale ning võistlustele. HopKid aitab kaasa Harjumaa laste liikumisvõimaluste parandamisele ning sealhulgas ka Kiili valla piirkondades elavatel lastel.

Vaatamata ühistranspordile ja mitmetele sõiduteenuse pakujatele on tänases Eesti ühiskonnas täheldatavad endiselt kitsaskohad seoses laste transpordiga:

- Lapsevanemad on täna laste “taksojuhid” ning nooremad lapsed vajavad lisaks sõiduta-

misele ka saatjat.

- Tõmbekeskustest väljaspool elavatele lastele ei ole teenused ja huviharidus kättesaadavad – ühistranspordis sageli ei aita, kuna graafikud ja marsruudid ei pruugi vastata tegelikule liikumisvajadusele.

Alati ei ole lahendus ka tavaline taksoteenus või ühistransport. Kõik lapsed ei ole näiteks valmis iseseisvalt ühistranspordiga liikuma ning ka tavaline takso- või sõidujagamisteenus siinkohal ei aita, sest näiteks väiksema lapse vanemal on vaja, et keegi võtaks lapse lasteaiast, sõidutaks eelkooli, saadaks eelkooli uksest sisse ja annaks vastuvõtjale üle.

Ning vaja on seda sama teenust mitu kuud järjest ehk siis terve õppeperioodi.

HopKidi eripära võrreldes tavaliste sõidujagamisplatvormi-

dega ongi n-ö sõiduteenusele lisanduv saatmisteenus. Teisisõnu sõidutab kontrollitud taustaga juht sinu lapse õigesse kohta ja annab vajadusel lapse vastuvõtjale üle. Sõidutajateks/saatjateks on aga valdavalt teised lapsevanemad või lapsehoidjad. Ning tellimus lapse sõidutamiseks, tuleb teha hiljemalt eelmisel päeval.

Laiemas pildis loodavad rakenduse loojad, et HopKidi tegevuse kaudu leiavad aset ka positiivsed muudatused ühiskonnas – autode ühiskasutus leevendab keskkonnaprobleeme (mitme lapse transport ühe autoga) ning suureneb valikuvõimalus ja alternatiiv ühistranspordi kitsaskohtade ületamiseks.

Üha rohkem lapsevanemaid kasutavad juba täna lahendust,

et ühel nädalal viib kõikide lastes huviringi/eelkooli üks ja teisel nädalal teine vanem. HopKid kutsub üles kasutama mugavat HopKidi platvormi ning üsna pea saavad rakenduse kasutajad luua grupi naabritest ja klassikaaslaste vanematest, mille abil laste sõidutamist koos teiste vanematega on kerge planeerida.

HopKid rakenduse saab alla laadida Androidile Google Play'st (IphoneApple Store'st üsna pea) ning tellida laste sõidu- ja saatmisteenus või registreerida ise laste sõidutajaks!

Tegemist on alles algusjärgus ettevõtmisega, on see hetkel tegev vaid Harjumaal, kuid siht on jõuda ka maapiirkondadesse üle Eesti, et kõikjal saaksid lapsed turvaliselt sõidutatud. Ootame kõiki Kiili valla lapsevanemaid, kes laste sõidutamise probleemides on seisnud meiega ühendust võtma, teenuse proovima ning teenuse arendamisel uusi ideid ja mõtteid jagama.

E-mail info@hopkid.ee, veeb www.hopkid.ee.

Kiili vallavalitsus teatab

VOLIKOGU OTSUSED

Kiili Vallavolikogu 15.11.2018 otsus nr 18 Kannikese 3, Kullerkupu 10, Kasteheina 30 ja Kangro IX osa kinnistute detailplaneeringu koostamise lõpetamine.

Kiili Vallavolikogu 15.11.2018 otsus nr 19 Üldplaneeringut muutva Möisakülas Tominga ja Tammetõru detailplaneeringu koostamise algatamine.

VALLAVALITSUSE OTSUSED

EHITUS- JA PLANEERIMINE

23. OKTOOBER 2018

Vallavalitsuse korraldus nr 417 Kasutusloa väljastamine ehitisele (üksikelamu) Nõela tee 7, Lähtse küla.

Vallavalitsuse korraldus nr 418 Detailplaneeringu mitteamalgatamine Nõõbi tee 5, Lähtse küla.

Vallavalitsuse korraldus nr 419 Detailplaneeringu mitteamalgatamine Kääri tee 27, Lähtse küla.

Vallavalitsuse korraldus nr 420 Loopõllu kinnistu detailplaneeringu koostamise lõpetamine.

30. OKTOOBER 2018

Vallavalitsuse korraldus nr 428 Projekteerimistingimuste määramine detailplaneeringu olemasolul kanalisatsiooni-lahenduse osaliseks muutmiseks Kiili tehnopargi detailplaneeringu alal (Sepamäe tee kruntide 14, 15, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23 ja 24 liitumistorustike) ehitusprojekti koostamiseks.

14. NOVEMBER 2018

Vallavalitsuse korraldus nr 435 Projekteerimistingimuste määramine detailplaneeringu koostamise kohustuse puudumisel ehitusprojekti koostamiseks Lillevälja, Sõmeru külas.

Vallavalitsuse korraldus nr 436 Projekteerimistingimuste määramine detailplaneeringu koostamise kohustuse puudumisel ehitusprojekti koostamiseks Papiasa, Möisakülas.

Vallavalitsuse korraldus nr 437 Ehitusloa väljastamine ehitise (puurkaev) rajamiseks Sarapiku tee 9, Sausti küla.

Vallavalitsuse korraldus nr 438 Ehitusloa väljastamine ehitise (puurkaev) rajamiseks Viraku, Lähtse küla.

Vallavalitsuse korraldus nr 449 Ehitusloa väljastamine ehitise (üksikelamu) püstitamiseks Padi tn 9, Kiili alev.

Vallavalitsuse korraldus nr 439 Kasutusloa väljastamine ehitisele (üksikelamu) Olevi tn 12, Luige alevik.

Vallavalitsuse korraldus nr 440 Kasutusloa väljastamine ehitisele (ridaelamu) Rätsepa tee 14/2, Lähtse küla.

Vallavalitsuse korraldus nr 441 Kasutusloa väljastamine ehitisele (üksikelamu) Pihlaka tn 5, Kangru alevik.

Vallavalitsuse korraldus nr 442 Kasutusloa väljastamine ehitisele (mänguväljak) Nabala küla, Külakeskus.

Vallavalitsuse korraldus nr 443 Kasutusloa väljastamine ehitisele (üksikelamu) Oksa tn 2, Luige alevik.

16. OKTOOBER 2018

Vallavalitsuse korraldus nr 406 Ehitusloa väljastamine ehitiste (aiamaja ja saun-kuur) püstitamiseks Haugla, Sookaera küla.

Vallavalitsuse korraldus nr 407 Ehitusloa väljastamine ehitiste (gaasijaotusjaam) püstitamiseks Sõlme, Sookaera küla.

Vallavalitsuse korraldus nr 408 Kasutusloa väljastamine

ehitisele (üksikelamu) Oksa tn 10, Luige alevik.

Vallavalitsuse korraldus nr 409 Kasutusloa väljastamine ehitisele (üksikelamu) Andrese tn 22, Kiili alev.

Vallavalitsuse korraldus nr 410 Lähtse külas Niidi tee 7 detailplaneeringu vastuvõtmine ja avalikustamise korraldamine.

20. NOVEMBER 2018

Vallavalitsuse korraldus nr 450 Ehitusloa väljastamine ehitisele (tänav Peetri tee T2) Vaela külas

KESKKOND JA MAAKÜSIMUS

23. OKTOOBER 2018

Vallavalitsuse korraldus nr 421 Aiandi katastriüksuse sihtotstarbe määramine.

Vallavalitsuse korraldus nr 422 Kiili Vallavalitsuse 04.05.1999 korralduse nr 135 “Maa ostueesõigusega erastamine” muutmise.

Vallavalitsuse korraldus nr 423 Puurkaevu asukoha kooskõlastamine, Kooli, Nabala küla

Vallavalitsuse korraldus nr 424 Puurkaevu asukoha kooskõlastamine, Kooli, Nabala küla

30. OKTOOBER 2018

Vallavalitsuse korraldus nr 429 Katastriüksuse jagamine, Noormäe.

6. NOVEMBER 2018

Vallavalitsuse korraldus nr 430 Katastriüksuste jagamine ja piiride muutmine, Vesihaldja, Sinihaldja ja Algallika.

Vallavalitsuse korraldus nr 431 Katastriüksuste jagamine, liitmine ja piiride muutmine, Sausti tee 55, 57, 59.

Vallavalitsuse korraldus nr 432 Arvamuse andmine jäätmeloa taotlusele, Horeksal Grupp OÜ.

14. NOVEMBER 2018

Vallavalitsuse korraldus nr 444 Isikliku kasutusõiguse seadmine, Rätsepa tee T2.

Vallavalitsuse korraldus nr 445 Katastriüksuse jagamine, Koppelmetsa.

Vallavalitsuse korraldus nr 446 Kiili Vallavalitsuse 03.07.2018 korralduse nr 260 “Hajaasustuse programmi projektide kaasrahastamine 2018. a” muutmine.

MUUD KÜSIMUSED

23. OKTOOBER 2018

Vallavalitsuse määrus nr 7 Õpilaste sporditoetuse kehtestamine 2018. aastaks.

6. NOVEMBER 2018

Vallavalitsuse korraldus nr 434 Teenuste kontsessiooni andmine korraldatud jäätmeveoks Kiili vallas.

14. NOVEMBER 2018

Vallavalitsuse korraldus nr 448 Lasteaia rühmade arvu kinnitamine ja lasteaiarühmade laste arvu määramine 2018/19 õppeaastaks.

Vallavalitsuse määrus nr 8 Kiili Vallavalitsuse 11.oktoobri 2005 nr 10 määruse Kiili Raamatukogu elektroonilise lugejapileti hinna kehtestamine kehtetuks tunnistamine.

20. NOVEMBER 2018

Vallavalitsuse korraldus nr 452 Katastriüksuse jagamine, Metsari.

Vallavalitsuse korraldus nr 446 Puurkaevu asukoha kooskõlastamine, Kulli, Arusta küla

NB! OTSUSTE TÄISTEKSTIDE JA LISADEGA SAAB TUT-

VUDA KIILI VALLAVALITSUSES, NABALA TEE 2A, KIILI ALEV

LOOPÕLLU KINNISTU DETAILPLANEERINGU KOOSTAMISE LÕPETAMINE

Kiili Vallavalitsuse 17.11.2009 korraldusega nr 699 “Loopõllu kinnistu detailplaneeringu koostamise algatamine” algatati Kiili Vallavalitsuse poolt Loopõllu kinnistu detailplaneeringu, mille eesmärgiks on Kiili alevis Loopõllu (katastritunnus 30401:001:0820) kinnistu planeeritava maa-ala kruntideks jaotamine, moodustatavatele kruntidele ehitusõiguse seadmine kuni nelja kahekorralisel üksikelamu ehitamiseks ning heakorrastuse, haljastuse, juurdepääsuteede, parkimise ja tehnovõrkudega varustamise lahendamise.

Planeeringuala maaomanikud esitasid Kiili Vallavalitsusele 10.10.2018 kirjaga nr 8-1/841-3 avalduse detailplaneeringu planeeringumenetluse lõpetamiseks.

Planeerimiseseaduse § 129 lg 1 p 2 alusel võib detailplaneeringu koostamise lõpetada kui kinnisasja omanik esitab taotluse detailplaneeringu koostamise lõpetamiseks.

Lisaks detailplaneeringu menetluse lõpetamisele tunnistatakse õigusselguse huvides edasiulatavalt kehtetuks Kiili Vallavalitsuse 17.11.2009 korraldus nr 699 detailplaneeringu algatamise kohta.

KANNIKESKE 3, KULLERKUPU 10, KASTEHEINA 30 JA KANGRO 9 OSA KINNISTUTE DETAILPLANEERING KOOSTAMISE LÕPETAMINE

14.10.2003 Kiili Vallavolikogu otsusega nr 39 “Kannikese 3 ja Kullerkupu 10 kinnistute detailplaneeringu koostamise algatamine” ning mida on muudetud 09.12.2003 otsusega nr 60 “Kannikese 3, Kullerkupu 10, Kasteheina 30 kinnistute detailplaneeringu algatamine” ja 20.01.2004 otsusega nr 5 “Kannikese 3, Kullerkupu 10, Kasteheina 30 ja Kangro 9 osa kinnistute detailplaneeringu algatamine”, algatati Kiili Vallavolikogu poolt Kannikese 3, Kullerkupu 10, Kasteheina 30 ja Kangro 9 kinnistutel detailplaneering.

Alates detailplaneeringu koostamise algatamisest ei ole detailplaneeringust huvitatud isik detailplaneeringu koostamise protsessiga edasi läinud. Samuti ei ole Kiili Vallavalitsuse ja detailplaneeringu algataja vahel (vastavalt planeerimiseseaduse § 131 lg 1 ja lg 2) sõlmitud halduslepingut detailplaneeringukohaste avalikuks kasutamiseks ette nähtud tee ja sellega seonduvate rajatiste, haljastuse, välisvalgustuse ning tehnorajatiste väljaehitamiseks.

Kiili Vallavalitsus tegi 18.06.2018 kirjaga nr 8-11/844 järelepärimise maaüksuste omanikele planeeringumenetluse jätkamise soovi kohta ja teatas, et huvi puudumise korral planeeringu menetlus lõpetatakse kirjas määratud tähtaja (17.08.2018) möödumisel. Kiili Vallavalitsusega mitte keegi ühendust ei võtnud.

Seega, planeerimiseseaduse § 129 lg 1 p 1 alusel võib detailplaneeringu koostamise lõpetada, kui koostamise käigus ilmnevad asjaolud, mis välistavad planeeringu elluviimise tulevikus, sealhulgas kui isik keeldub detailplaneeringukohaste ehitiste ehitamise üleandmiseks halduslepingu sõlmimisest.

- Ebaseaduslike ehitiste seadustamine
- Kasutuslubade
- Muudatusprojektid
- Auditid
- Detailplaneeringud
- Kontrollmõõdistused

+372 5699 3014

info@ehitusdokument.ee

www.ehitusdokument.ee

Ainult meil 10 päeva akende valmimine!

Tallinn: Laki 36
A sissekäik 3. korrus
Avatud: E-R 9-17
rev@glasaken.ee
mob: 555 15 766
tel/faks: 6098 862

glasaken.ee

Jüri kirikus

2. detsembril

kell 16

esimese adventi tähistamine:

Rae valla kooride muusikaline tervitus.

 Metsakeskus.ee

Ostame kasvavat metsa, põllumaad ja metsakinnistuid hinnaga kuni 10 000 eurot/ha. Kinnistud võivad olla tehtud raietega või asetseda piiranguvööndis. Tel: 56 111 900

 express post

Express Post ootab oma meeskonda JALGSI JA AUTOGA LEHEKANDJAJD

Töö sisu on ajakirjanduslike väljaannete varahommikune kanne 6 päeva nädalas (E-L). Pakume osalist tööaega 1,5 tunnist kuni 4 tunnini.

Lehekandja töötasu on 4€ tunnis + reklaamikande tasud.

Autoga lehekandjal on vajalik isikliku auto olemasolu, mille kasutamise kulud kompenseerime.

Tagame töövahendid ja väljaõppe.

LIITU MEIEGA!

Oma soovist anna meile teada telefoni teel 617 7717 või kirjutades personal@expresspost.ee

www.expresspost.ee

ANDRESEPÄEVA LAAT

1. detsembril kell 12.00–15.00
Harjumaa Muuseumis.

Ootame kaupleva eheda kodumaise toiduaine tootjaid ning ka omanäolisi käsitöömeistreid.
Registreerimine muuseum@hmk.ee.

 Vanametalli KOKKUOST
ALATI HEAD HINNAD
609-9499
BETOONI7A TALLINN
www.tolmets.ee

ERAKORDNE TOITLUSTUS ERA- JA FIRMAÜRITUSTEL

Suupisted Peomenüüd Kohvipausid

TULI
CATERING

+372 5668 6979 • www.tulicatering.ee

© ERAKUULUTUSED

Autode, sõidukite ja töömasinate kokkust! Võib pakkuda ka remonti vajavaid ja seisvaid masinaid! Ei pea olema ülevaatus ja kindlustust! Pakkuda võib kõike! Kuulutus ei vanane! Tel 5457 5055

Ehitusmehed teostavad järgmisi töid: küprokipaigaldus, põõningute väljaehitused, korterite renoveerimine, parketi paigaldus, puitfassaadid, kuurid, aiad, katuselused, katused jne. E-mail silvar.jogi@gmail.com, tel 5671 4797

Kaardid ennustavad. Tel 900 1727, 24 h. Vt ka ennustus.ee

Katuste ehitus, remont ja hooldus. Üldehitustööd. Küsi infot tel 5332 0853, info@topehitus.ee, www.topehitus.ee

Kiili arvutiremont. Tööaeg kell 8–20. Tel 562 10720, Janek

Korstnapühkimisteenus. Helistage tel 5333 0556

Maagia KV võtab müüki kinnisvara. Tel 5855 0720, maagiakv.ee

Maalritööd. Pahteldus, lihvimine, värvimine, tapeetimine. Parketi, uste, liistude paigaldus ning muud remonditööd. Tel 5360 5083

Müüa emased Somaali kassipojad. Tel 5399 4783

Müüa jõulupuud, Eestis mahedalt kasvatatud nuld. Koju toomine tasuta. Tel 5326 4497

Müüa kuivad kaminapuud võrkkotis 30 cm 40 l kott. Kask 3,2 € kott, must lepp 2,8 € kott. Alates 40 kotist vedu tasuta. Tel 5554 1628

Müüa küttepuid: segapuu alates 42 € / rm, lepp alates 41 € / rm, must lepp alates 44 € / rm. Kuiv puu alates 54 € / rm. Vedu hinnas. Tel 5666 0431

Müüa otse tootjalt pakitud kandiline kase puitbrikett, pellet 6 ja 8 mm, pakitud turbabrikett, pakitud kivisüsi 25 kg kotis, kütteklosid võrgus. Vedu. Tel 520 2190, 506 8501

Müüa toored küttepuid — lepp 42 € / rm, sanglepp 45 € / rm. Kogus alates 7 rm, transport hinna sees. Tel 5551 8498

Müüme puitbriketti ja pelletit. Kvaliteetne kaup, toodetud Eestis. Võimalik tellida ka väikseid koguseid. Info tel 5559 7572

Noor pere soovib osta maatüki või väikese suvila. Tel 526 4184

Ohtlike puude aastaringsed raie-, hooldus- ja saetööd. Katuserennide puhastus. Tel 5551 2104, www.puuhooldaja.ee

Ohtlike puude langetamine. Tel 5663 2968, 5340 2068

OÜ Estest PR ostab metsa- ja põllumaad. Tel 504 5215, 514 5215, info@est-land.ee

Paigaldan epopõrandaid (garaažid, trepid, rõdud, terrassid, abiruumid, saunad, vannitoad jne). Tööde järjekorrad lühikesed ja hinnad soodsad. Küsi hinnapakumist. Tel 5620 6899, www.epopaigaldus.ee

Väikeveod, kuni 2 tonni. Kohaleveoga liiv, muld, killustik, sõnnik, turvas, asfaldipuru, betoon. Tel 509 2936

Üldehitus, katused, fassaadid ja viimistlustööd. Tel 5352 9476, mehitus@gmail.com

 Solar | Mööbel
Detsembris eritellimusmööbel, köögid, esikud, vannitoad -15%! Kodumasinad hulgihinnaga! Standardmöödus valged köögid laosolevate uste mudelitega kätte kahe nädalaga!
www.profitsolar.ee

NB! Detsembri Kiili Leht ilmub jõulupühadega seoses varem kui tavaliselt. Postkastidesse jõuab leht alates 20. detsembrist.

Kaastöid ja reklaame-kuulutusi ootame toimetuses hiljemalt 15. detsembriks.

Kiili Varahalduse sihtasutus on Kiili vallale kuuluv ettevõtte, mis tegeleb valla kultuuri-, sotsiaal- ja spordiehitiste ning tehnilise infrastruktuuri rajamise ja haldamisega.

OTSIME OMA MEESKONDA HOOLDUS-TEHNIKUT!

Seoses organisatsiooni arenguga ootame oma meeskonda hooldus-technikut kelle ülesandeks on remondi- ja hooldustoimingute ning väliste heakorratööde teostamine gümnaasiumis, lasteaias, rahvamajas jt Kiili valla objektidel.

OOTUSED KANDIDAADILE

- omad tehnilist taipu ja oskad käsitleda tööriistu
- soovid tööalaselt areneda ning tahad sellesse panustada
- oled hea suhtlemisioskuse ja positiivse ellusuhtumiega
- oled kohusetundlik ja aus
- omad B-kategooria juhilube

KVS
KIILI VARAHALDUSE
SIHTASUTUS

OMALT POOLT PAKUME

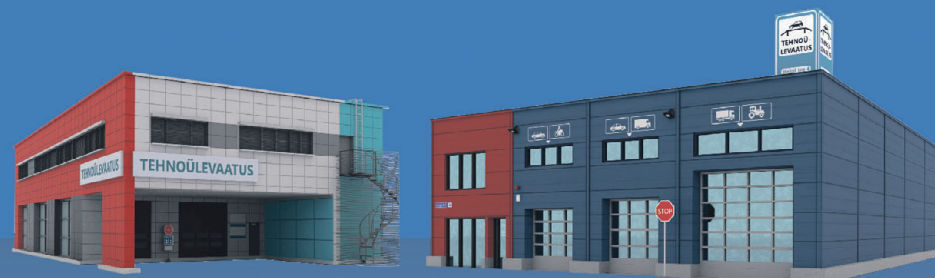
- võimalust osaleda kohaliku elu edendamisel
- huvitavat ja vaheldusrikast tööd
- kaasaegseid töötingimusi ja töövahendeid
- suurepärase ja toetavat töökeskkonda
- väljaõpet kohapeal
- KVS-i töötajatele pakutavaid soodustusi

Kandideerimiseks ja lisainfo saamiseks võta meiega julgelt ühendust!

Kontaktisik: Assar-A. Kalvet
Telefon: 518 5280
E-post: assar@kiilivarahaldus.ee
Aadress: Nabala tee 2A, Kiili alev, Kiili vald, 75401 Harjumaa

E - R 9.00 - 21.00
L 10.00 - 17.00
www.tehnoulevaatus.ee

Ehitajate tee 116, Tallinn
Tel: 609 9235

Helgi tee 4, Peetri küla, Rae vald
Tel: 605 0078

Ära oota järjekorras, broneeri aeg www.tehnoulevaatus.ee ja SÄÄSTA 6 EUR!